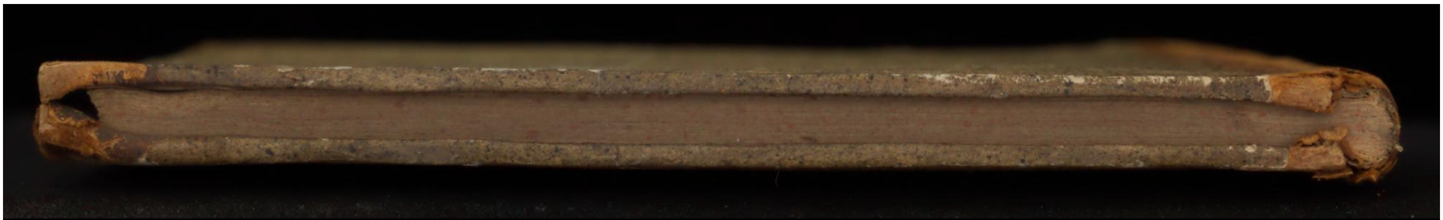
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

~~IX D. 50~~
KW
232 K 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

Zeer zeldzaam

Eerste druk door de [illegible] [illegible] [illegible] in de uitgave v. 16[illegible] zeer gewijzigd cf Foppens Bibl. Belg. II 6[illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

~~266 C-2~~
~~237 D 13~~

IOANNIS MEVRSI
RERVM BELGICARVM
LIBER VNVS.

In Quo

Induciarum Hiſtoria, &
anni noni reliqua.

LVGDVNI BATAVORVM,
Apud LVDOVICVM ELZEVIRIVM,
Anno cIↄ. Iↄ. c. XII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

KONINKL.
BIBLIOTHEEK
TE 'SHAGE.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

Illuſtriſsimis ac Potentiſsimis Dominis,

D.D. ORDINIBVS
GENERALIBVS FOEDERATARVM BELGII PROVINCIARVM,

Patriæ Patribus,

IOANNES MEVRSIVS

Dedico, Conſecroque.

Illuſtriſſimi, Potentiſſimique Domini,

IN vobis Hiſtoriæ meæ ſpecimen, aut potius veſtræ, quam de rebus veſtris ſcripſi. Liber quidem mole non magnus, neque inde eum æſtimari par eſt; ſed argumento, quo commendare ſe vobis non erubeſcit. Certè propter illud, ſine inuidiâ dixero, legetur Poſteritati, & placebit. Legetur, & in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

admirationem lectorem abripiet, cùm tam præclarum hunc tanti belli colophonem videbit. Obſtupeſcet, qui quadraginta retrò annos, eorumque procellas ac tempeſtatem cognouerit, in hanc felicitatem enauigaſſe Remp. veſtrâ virtute atque conſtantiâ. Et profectò, quidnam in rebus veſtris non admirandum? Non palpum obtrudam, & ab aſſentationis crimine me veritas liberabit. Pro libertate publicâ, quæ grauiſſimè præter jus fasque omne oppreſſa, arma cum laude magnâ ſumpſiſtis, majore geſſiſtis, maximâ poſuiſtis. Nam quid accidere vobis glorioſius poterat, quam vt bellum animo majore quàm ſpe inchoatum, tam ancipite aleâ tam diu continuatum, ſaluâ libertate, pro quâ pugnabatur, finiretis, idque præter exſpectationem. Videte ordinem occultum rerum! bellum illud atrociſſimum, cui ſe amiſsâ jam ſpe irritata patrum virtus accinxerat, præter ſpem omnem compoſitum habetis. A miraculo calamitas publica incœpit, in miraculo deſijt, & ſecum felicitate nunc item mutauit. Nimirum

vbique

vbique animaduertitis præſentem Deum. Iterum dico, hanc Rempublicam veſtram quis non admirabitur? immò quis ſatis? cum in illa admiranda ſint omnia, initia, progreſſus, finis. Vos & feciſtis fortia, & paſſi eſtis; & præclariſſima virtutis exempla, quæ ſecula ventura acciperent, edidiſtis. Repræſentemus parumper præteriti temporis interuallum, & quoduis momentum palæſtram dabit, in quâ conſtantia ſe veſtra exercuit, illa magna, illa inuicta, quæ,

--- per damna, per cædes, ab ipſo
Duxit opes animumque ferro.

Foris ſemper grauiſſimus hoſtis, domi ſæpe etiam aduocata auxilia eripere Remp. minabantur: & cum ad opprimendos coniuraſſe vndique omnia viderentur, animum tamen ſemper ſeruaſtis, libertatem vindicaſtis, & per tam varias, tam ingentes turbas, tranquillitatem reduxiſtis, lætam rerum faciem repoſuiſtis, iſtis inducijs, quas exiguo hoc libello deſcriptas vobis exhibeo. Agnoſcite hîc præſtantiſſi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

mum virtutis veſtræ fructum; agnoſcite beneficium, quo patriam obſtrinxiſtis; quod pretium non habet, quod nulla laus æquabit, nulla ætas obliterabit. Agnoſcite coronam magnanimæ patientiæ, quæ lauros omnes antecellit. Ego libellum hunc teſtem Memoriæ conſecro, & Poſteritati. vos illum oculo benigno aſpicite; item me, clientem ac ſubditum, ex vetere formulâ, deuotum. Ita vobis,

Illuſtriſſimi, Potentiſſimique Domini,

Deus Opt. Max. libertatem, potentiam, gloriam augeat, ac conſeruet, ad nominis ſui ſanctiſſimi honorem, & Reipublicæ veſtræ ſalutem. Lugduni Bat. Kal. Septembr. cIↃ. IↃ. c.XII.

LECTOR

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

LECTOR CANDIDE,

HAbes ecce Rerum Belgicarum librum vnum, & in eo Induciarum hiſtoriam, preſsim pertractatam. Nam vt diffunderem me, viſum non fuit. Iudicio abſtinui, & naturâ quoque, quâ magis placet illa adſtricta breuitas, Saluſtio ac Tacito vſitata, quam Aſiaticâ quadam luxuriâ diffluens dicendi ſcribendique genus. Et notum eſt elogium Perſii:

Sæpius in libro memoratur Perſius vno,
Quàm leuis in totâ Marſus Amazonide.

Curæ autem mihi inprimis duæ fuerunt; & ne quid dicendum non dicerem, & ne quid dicerem, non dicendum. Vtrunque ſi præſtare non potui, bonâ voluntate exidi; & poſtremum ſi caui, operæ me pretium feciſſe exiſtimo. Quippe in hiſtoriâ ſcribendâ, planè vt in vitâ agendâ, ſumma circumſpectio requiritur. Multa enim ſæpenumerò interueniunt, cùm in Rep. adminiſtrandâ, tum in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

bello gerendo, aut pace componendâ, quæ hiſtoriæ dignitatem non attingunt, neque poſterorum memoriæ mandari debent. Sic in hac induciarum tractatione plurima acciderunt, quæ poſteritas ſcire non laborabit, & ad hiſtoriæ quoque ipſius ſubſtantiam non pertinent. Itaque ſatius duxi, circumſpectè breuis eſſe, quam parum prudenter in magnam molem opus diffundere; quod garrire hiſtoriam eſt, non narrare. De cætero, hoc etiam operam dedi, vt quemadmodum ſimpliciter, ita verè rem geſtam ſcriberē; & feci, idq́ue liberè alibi, ſed ex hiſtoriæ lege, non animi adfectu. Nam mens recta, vbi res exigit, cum offensâ quamuis, verum dicere audet. hanc ingenuam libertatem qui ferre non poteſt, is ſe accuſet. Pluribus non te morabor: hoc vnum peto, vti ſine adfectu iudicium mihi præſtes. Vale, &, quisquis es,

ÆTERNITATEM COGITA.

IOANNIS MEVRSI
RERVM
BELGICARVM
LIBER VNVS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

IOANNIS MEVRSI RERVM BELGICARVM Liber vnus.

EVROPÆ non ignobilis pars Belgium noſtrum eſt, quod varijs olim Principibus ſubiectum, matrimonijs coniunctum, obtigit feliciſsimæ per tria ſecula domui Auſtriacæ, ſed quæ fortunam ſuam in Carolo V. impleuiſſe videtur. Is, ſiue ætate fractus, ſiue regnandi ſatur, cum exuere potentiam vellet, diuiſit: & Imperium cuius ſucceſsio propter dubia Septemuirorum ſtudia non adeo certa videbatur, in fratrem Ferdinandum; Hiſpanias, cæteraque item regna, ac Belgium, veluti hereditatem certſsimam, in Philippum filium tranſtulit, etſi conſilij mox parum conſtans. Nam penitius cum rem attenderet, obnoxium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

magnitudini ſuæ Imperium iudicabat, & arcanâ quâdam neceſsitate obſtrictum Germaniæ ſtatum, vt non aliunde Cæſarem legeret, quam è ſua domo, cuius ipſe tunc princeps, & poſt eum futurus filius. Hoc igitur modo Philippum principem Belgium accepit, & cum eo turbas, per quas ſub pluribus legatis variè affectum. Cauſam præbebant, & mutata religio maiorum, & ad opprimendam iſtam imminuta priuilegia. Quippe commouit illa res animos populi, cætera placidos, neque moueri faciles: itaque initio reuerens principis iniuriam ſuam ipſi repræſentat, & vim deprecatur, ſupplicatque, vti ne vexari ſe tam indignè, néve opprimi præter ius fasque permitteret. Verum vbi reiectis precibus nihil tyrannis remitteret, poſt exhauſtam ſpem profligatâ patienciâ iram accendit deſperatio, armaque ſumpta, extrema vitæ ac libertatis tutela. Arduum ſanè id bellum fuit, & quale vix vlla tempora viderunt: nec fidem adeo poſteritas habebit, cum ſcriptum leget optimâ fide. Tentata quidem aliquoties pax fuit, ſed quam inſtabilem ſemper reddidit fraus Hiſpani, cui decretum, virtute an dolo, euertere omnino populum, vt interpretabatur, reum maieſtatis. Et effecit ea res, vt pacem ab Hiſpano poſtea ſæpe oblatam veluti inſidioſam aſpernaretur, vel ipſo Cæſare fruſtra allaborante. Tandem

dem tamen, ſed vindicatâ libertate, animum inclinauit, & induciæ factæ ſunt annorum XII. ingenti illæ molimine, & dubio aliquandiu euentu; quippe tam graue ac diuturnum bellum, magnis hinc inde animis geſtum, niſi difficulter componi non poterat. Quin inter ipſos Ordines quoque diſſenſus: & bellum hi præſtare contendebant, iſti pacem: bono vtrique in Remp. affectu. Ac negotij quidem vniuerſi principia, progreſſus, finisque ad hunc ſe modum habuerunt. Pertæſus iam bellandi Hiſpanus, aduerſus populum pro libertate agere quiduis & pati certum, cum arma ponere in animo haberet, gnarus, pro vetere verbo, pacis negotium melius ſub clypeo procedere, vt cum dignitate id facere poſſet, vltimas poſtremum vires tentare ſtatuit: idque cum fortiter pariter atque feliciter feciſſet, iamque vlterius perrecturus putaretur, parum tuto fortunæ beneficio prudenter vtendum ratus, pacem obtulit. Venit primò eam in rem Hagam-Comitis menſe Maio Walrauius Wittenhorſtius, Horſtij toparcha; ſed re infectâ dimiſſus, redijt deſinente Decembri cum Ioanne Geuarto, I.V.L. & indicauit: mandatum ſibi, vti de pace ageret, ad quam omnino Archiduces inclinarent, feſsi bellorum ac cladium; idque conditionibus æquiſsimis, & quas rejicere Fœderati nullo modo poſſent: nihil ipſos petere,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

quod non optimo jure liceret; proinde poſtularent, quæ ad ſecuritatem ſuam pertinere arbitrarentur, ipſos dum æquitas conſtaret, rata omnia velle. Igitur, ſi pacem cuperent, aut potius inducias, locum tempusque deſtinarent, ipſis id volentibus futurum. Quod ſi clam quoque, & per paucos, quam propalam agere mallent, ipſos item paratos eſſe, acturosque optimâ fide. Sed ne ſic quidem aliquid effectum eſt. Nam cum literas ad Fœderatos nullas haberent, vlterius progredi conſultum non videbatur; amplioribus proinde mandatis opus eſſe. Quamobrem confeſtim Bruxellas profectus Geuartus literas attulit, quæ de Archiducum propenſa ad pacem voluntate plenam fidem facerent. His allatis, vt publice audirentur, petiuerunt; quo conceſſo, Fœderatis mandata expoſuerunt, cum adhortatione, conſiderarent aleam belli, itaque pacem aut inducias amplecterentur, & priſtinam Belgio tranquillitatem felicitatemque redderent. Reſponderunt illi, quandiu in fœderatas prouincias jus aliquod prætenderent Archiduces, nihil effectum iri: vniuerſo orbi conſtare de libertate ſuâ, nihilque in eam ipſis amplius competere, quam quod vis atque arma dediſſent: quin ſibi potius recuperanda eſſe, quæ per vim fraudemque erepta, cum violatione ſolennis edicti, quo gra-

uiſ-

uiſsimis juſtiſsimisque de cauſis in libertatem adſertum eſſet Belgium, confirmantibus id rebus, quæ annis XXV. proximis publicâ auctoritate geſtæ quamplurimæ, & contractibus cum potentiſsimis Europæ Regibus, ac Principibus. Quamobrem in præſens reſpondere ſe aliud non poſſe, quàm quod Cæſari alijsque Principibus feciſſent; nimirum, neque piè, neque honeſtè, neque tutò agere cum ijs poſſe, qui contra hoc edictum in prouincias ſuas aliquid prætendere non deſiſterent: teſtari porro, non ſibi imputari debere, ſi quæ incommoda ingruant, dum ad cauſæ juſtiſsimæ defenſionem arma retinent. Hoc modo dimiſſi diſceſſerunt, relaturi mox reſponſum quod accepiſſent. Poſtea Fœderatis per literas Wittenhorſtius ſignificauit, non eam Archiducibus mentem eſſe, vt conditionem ſuam meliorem faciant, aut aliquid denique juris in prouincias fœderatas prætendant, ſed libertatem ſaluam fore; itaque ſi vellent, hoc pacto agere cum ipſis paratos eſſe. Extremo Februario in Hollandiam venit P. Ioannes Neius, ordinis Minorum Præfectus generalis, & Riſwici, qui pagus dimidio milliari Hagâ diſtat, clanculum primò commoratus, ideo ſe miſſum indicauit; vti reſciſceret, quæ cauſa inutilem Wittenhorſtij operam reddidiſſet; priuatimque cum Mauritio Principe collocutus Hagam accedere juſſus eſt;

vbi, ſermone cum quibusdam communicato, iterum admiſſus expoſuit, non Archiduces jus ſuum auctum ire, non Fœderatis derogatum. Hic, cum indicatum eſſet, neceſſarium fore, vti ſtatum hunc illi liberum agnoſcant, pronuntientque, ſi aliquid effectum velient, promiſit; quo cædibus in poſterum ac rapinis parceretur, daturum ſe operam, vt ipſis id perſuadeat. Iuit itaque, redijtque, cum hoc reſponſo: Archiduces, quibus nihil magis in votis, quam poſitis armis pacatum ſemel tandem Belgium videre, fœderatarum prouinciarum libertatem agnoſcere, neque quicquam in illas juris ſibi arrogare; eoque nomine agere cum ipſis velle, ſiue de perpetuâ pace, ſiue de inducijs ad XII. XV. aut XX. annos, ex arbitrio Fœderatorum; & negotio pertractato vtrinque vti poſiderẽt, ita poſſeſſuri eſſent, niſi de communi hinc inde conſenſu vrbium locorumve permutatio quædam inſtituenda videretur. Delecturos huic rei indigenas, quibus parem quoque numerum opponerent Fœderati, tempusque item ac locum pro ſuo arbitratu aſſignarent. Vtque melius negotium procederet, ad proximum octimeſtre armiſtitium indicturos, quo ab obſidionibus, inuaſionibus, excurſionibusque deſiſteretur, munitiones etiam nouæ nullæ fierent; quin porro effecturos, vt intra trimeſtre conſenſum hâc in re Hiſpania-

paniarum Regis ſcripto conſignatum ſint habituri: eâ tamen lege, vt intra octauum diem armiſtitium Fœderati ratum habeant: ante ineuntem verò Septembrem de vniuerſo negotio, ejusq́ue tractandi loco ac tempore decernant, decretumque ſcripto exhibeant. Fœderati conditionibus his auditis, re cum Mauritio & Senatu communicatâ, reſponderunt: ſe libertatis ſuæ agnitionem accipere, item armiſtitium, & quæ offerrent cætera. Inde vrbium ſuarum munitionumque præfectos huius rei certiores faciunt, & arma ponere in proximos octo menſes iubent, per prouincias autem ſolennem publicis jejunijs & precibus diem indicunt, ſupremum Numen ſupplices veneraturi, vt ſuſcepto negotio det euentum, ſacro-ſancto nomini ſuo glorioſum, Reip. ſalutarem. Circa XXIV. verò Aprilis Lilloum mittunt Theodorum Verdoeſium cum literis, quibus armiſtitium octimeſtre comprobarent, confirmarentque, accepturum ibidem in rem eandem literas Archiducum, quas Nejus mox attulit, ſed ſolennibus neglectis ſcriptas: vnde, cum recipere eas Verdoeſius grauaretur, Bruxellas confeſtim miſit, qui alias conuenienter expediri curaret, quod etiam factum. Sic domum redijt, & cum eo Nejus, cui commiſſa interpretatio; quo quamuis difficulter ad audientiam publicam admiſſo, actum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

de finibus armiſtitij fuit, enuntiatumque, porrigere ſe illud per mare Oceanum, ad inſulas Heſperidas vſque: & initium quidem hujus rei futurum à XIV. menſis Iunij, poſt quod tempus prœdas omnes, præter naues bellicas reddendas, item naues ad infeſtandam Hiſpaniæ oram miſſas, allatis inde approbationis literis, reuocandas eſſe: porrò vt mari, ita quoque terrâ diſtincti vtrinque limites, quibus miles contineretur. Rebus hunc in modum geſtis Nejus diſceſſit. Magnumque hîc gaudium paſſim toto Belgio, cum votis omnium, & precibus, daret Deus ſemel tandem finem bello tam diuturno, ac cruento. Quin & in vicina regna delatus rumor admirationem magnam excitauit, cum neſciretur tam ſubitæ mutationis cauſa, credique non poſſet, adeo debellatos eſſe vel Archiduces vel Fœderatos, vt aut illi tam magna offerre, aut hi bonâ fide oblata animum inducerent. augebat admirationem ſecretum rei, quæ neque per legatos ſciri poſſet, nam paucorum vtrobique negotium erat. Itaque à Galliarum rege miſſi præter Buzenualium Ianinus & Ruſſius, qui voluntatem erga Fœderatos propenſam commemorarent, & conſtantiæ teſtandæ promitterent deinceps, vel proferendo bello juſta auxilia, vel paci componendæ vtilia conſilia; cuius fructum vt integrum perciperent, auctoritate

ſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

ſe ſuâ illos adiuturum: peterent item, vt aliqui ex ipſis deligerentur, cum quibus conſilia ſua conferre, & prouidere pariter poſſent, ne quid Reſp. detrimenti caperet. Placuit legatio, & decretum, vti manerent promouendo negotio, deputatique cum quibus agerent. Simile quoque auxilium à magnæ Britanniæ rege poſtulare viſum eſt, miſsique eô Ioannes Berckius, vrbis Dordracenæ Syndicus, & Iacobus Maleræus, Heieſi Dominus, cum ordinario illic legato, Natali Caronio Schonewallio, qui honorificentiſsimè excepti, cū mandata expoſuiſſent, reſpōſum à rege retulerūt, collaturū libenter, quicquid è re ipſorum publica judicaret: & deſtinatos negotio præſenti Richardum Spenſerum, & Rudolphum Winwodum, Equites, qui mox ſequuti. Per id tempus laboratum ab Archiducibus, vt quæ hactenus egiſſent, quæque porrò acturi eſſent, Hiſpaniarum Rex rata habere vellet: eamque in rem allatæ inde à Birago, qui Spinolæ ab epiſtulis, literæ eius, quibus & rata ſe habere omnia, & regia fide obſeruaturum aſſeueraret eas literas, commeatu prius impetrato, detulit, exhibuitque Verreickius, rogans inſuper, vti claſſem, quæ Hiſpaniæ oram infeſtabat, reuocarent. Vbi apertæ illæ, lectæque, deprehenſum eſt, fraudem factam, quam ſcribę injuriam Verreickius inquiebat, Bruxellis etiam animaduerſam ab Archiducibus,

qui tamen fidei teſtandæ, cum approbationem vniuerſalem complecterentur, mittendas vel eâ formâ cenſuiſſent: nihilominus, ſi id vrgerent, producédas mox alias ad ipſorum arbitrium; darent ſex dierum tempus, ad exſpectanda propiora mandata. Eo impetrato, perſuadere poſtea conatus eſt, ita ſcriptas eſſe, vt ſatisfacere ipſis bono jure deberent; nihilominus miſiſſe denuò in Hiſpaniam Archiduces, qui Regi rem exponerent. inſtabat etiam vehementer, vti claſſem reuocarent, & hanc Archiducibus gratiam facerent. Deliberatum hic aliquamdiu, reſponſumque; omnibus modis fraudem in literis factam videri: peccatum in earum formâ, qualitate, & ſubſtantiâ; omiſſa aliquot verba, non Gallicè ſcriptas, non Regis nomen ſubſcriptum; non majori ſigillo obſignatas: non denique vniuerſalem totius negotij approbationem continere; neglectam quoque libertatis mentionem, quam Archiduces feciſſent; quamobrem ſtatui abs ſe nihil poſſe ante Kalendas Septembreis. Formulam item exhibebant, Germanicâ, Gallicâ, & Latinâ linguâ, ad quam approbatio regi ſcribenda eſſet, antequam agere quicquam vltra poſſent. Tunc autem ad decernendum tantum ipſis temporis concedi debere, quantum inter IX. Kal. Sextiles, & Kal. Septembres intereſſet: placere tamen in gratiam Archiducum, vt ab

Hiſpa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

Hiſpaniæ ora claſsis reuocetur, prædæque, poſt VI. proximas ſeptimanas factæ reſtituantur. Cum hoc reſponſo Verreickius diſceſsit, animis omnium ſpei plenis, poſt inhibita jam paſſim in Hiſpania & Belgio arma, vel pace negotium, vel inducijs terminatum iri; quamuis nonnulli, rerum magis periti, aliter judicarent; rem arduam & intricatam eſſe, animis in ſua commoda intentis: nonnulli autem, quibus Hiſpanicæ potētiæ magnitudo ob oculos verſabatur, credendum non putabant, fore, vt pactis Hiſpanus aſſentiretur, verum fraudem hic aliquam ſubeſſe: alij contra, tam multi ſanguinis, & CXX. millionum impenſam, tot motus militares, æris alieni magnitudinem, pecuniæ inopiam, continuam Hiſpaniæ infeſtationem, imminentem Indicorum commerciorum aut ereptionem, aut perturbationem, impellere tanti Regis animum potuiſſe, maximè, cum apud Fœderatos potentiſſima XXXVI. annorum ſocietas aduerſus Indias Occidentales inſtitueretur, quæ res Hiſpanicam magnitudinem fractura exiſtimabatur. Ita de cauſa ſapienter Regem atque Archiduces facere, qui amiſſa jam ſectari deſinerent, cum non alia ratione ad pacem tractandam induci poſſent, metuendumque inſuper eſſet, ne aut imbecillitate ſua, aut vi aliqua majore compulſi ad Gallum confugerent, cujus protectio periculum ha-

beret, & cæteris aliquando Belgij prouincijs Hiſpanum expulſura timebatur. Longè igitur præſtare, meliorem partem cum pace poſſidere, quàm tam locupleti acceſſione Galliam firmare, quæ Hiſpanici nominis auctoritatem ac terrorem non leuiter imminutura videbatur. In fœderatis prouincijs multi prudentes ſeriò rem agi perſuadere ſibi non poterant: itaque diſplicere ijs tota tractatio, & exiſtimare non alium finem fore, quàm vt ſub Hiſpani dominatum relaberentur, idque jam à multo tempore clam agitatum; & inducias, aut pacem, tantum reſtaurandis viribus fieri: non facile ſaluum eſſe ſtatum publicum poſſe, aut regimen prouinciarum firmum; non ingruentes difficultates cum auctoritate expediri, non prorogari tributa, ſi in ſuis ea prouincijs Archiduces minuerent, non conſeruari Imperium maris, ſi commeatus ac vectigalia tollerenrur. Ijs continuatis periculum eſſe, ne commercia rareſcerent, eò plerumque tranſire ſolita, vbi minimum exigitur. non facile etiam armari Reip. miniſtros aduerſus corruptelas Hiſpani, quæ jam tum ſe proderent. perituram eſſe diſciplinam militarem, nec, ſi fidem Hiſpanus frangat, libentem armorum fore populum, euiratum pacis interuallo. Interim Hiſpaniæ imminebat claſſis Belgica, de qua reuocanda ſedulò laboratum erat, vt Hiſpani-

panicis nauibus in vtramque Indiam euntibus ac redeuntibus ſecura eſſet profectio: quæ res præterito Iunio obtineri non potuerat, hoc tantum indulgentibus Fœdeiatis, reuocandum fore, cum primum Philippus præſentem tractatum ratum ſe habere per literas eſſet teſtatus: quæ dum expectarentur, nulla illi vel auxilia vel commeatus ſubueherentur, & hoc reuocationis inſtar eſſe; nam ijs ſubſtractis redeundi neceſſitatem imponi: quamuis approbaturum, quæ acta erant, Regem multi dubitarent, potiſſimum vbi bello armari naues viderent, in Hiſpania & Belgio, in Luciferi fano, in Gadibus, Vliſſiponæ, Gerundæ, & Dunkercæ. Archiduces motus militares cõponere ſatagebant, allatis ex Hiſpania, DCCIↃ. aureorũ, & militẽ ſuperuacaneum exauctorabãt, Hiſpanis Italisq; retẽtis, quos per pręſidia diſtribuebant, opulentioribus vrbibus ea redimentibus. Idem factum à Fœderatis, in Britannis, & cæteris extraneis, quorum infrequentia ſigna; item in Liburnicis, quarum mox partem iterum armarunt, continuandæ in Indiam Orientalem nauigationi. Embdâ hoc anno ſoluerant naues complures Occidentem verſus, quæ pleræque in Hiſpaniâ & Luſitaniâ detentæ, ac ſi ad Hollandos pertinerent, aut Ennoni Comiti ſuo rebellarent, à quo tamen commeatum fruſtra oſtendebant: & earum nonnullæ rurſum di-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

miſſæ, nonnullæ grauiter vexatæ, vectoribus partim ad remos abductis, partim ad operam regi in bello ac nauigatione Indicâ aut Braſilianâ nauandam. Perculit hujus cladis nuntius Embdanos, & populum aduerſus magiſtratum concitauit, præſente illic Ennone, qui eo nomine in tumultus excitandi ſuſpicionem venit, cum præſto haberet vtrunque fratrem, & in propinquo præſidium Linganum. Quamobrem Fœderati milites vrbi auxiliares II CIƆ. Ennoni æneatorem cum literis mittunt, quibus teſtabantur, conſtare omnibus, quantá cum fide ad concordiam inter ipſum, defunctumque parentem, & Orientales Friſios conſtituendam laboraſſent, cui aſſerendæ primò Delfziliæ anno CIƆ. IƆ. XCV. deinde Hagæ CIƆ. IƆ. C. III. mox in poſtremis Comitijs IV. Eid. Nouemb. ſe obſtrinxiſſent. Nunc autem compertum habere, Embdanorum præſidiariorum ſtipendia ipſius operá eſſe interuerſa, vt motum aliquem excitaret, &, quod conſequens, ſtatum vrbis perturbaret prohibuiſſe item, ne pecuniæ publicæ, huic rei aſſignatæ, quæſtori ſuo perſoluerentur: tributa quoque & indixiſſe ſine Ordinum conſenſu, & exegiſſe: præterea naues plurimas, Embdá in Hiſpaniam profectas, de ipſius conſilio illic detentas, merces fiſco addictas, nautas crudeliſſimè habitos: ipſo etiam conniuente factum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

ctum, vt Linganorum aliorumque excurſionibus Orientalis Friſiæ incolæ, & ciues Embdani, miſerè vexati in vinculis abducerentur. Quæ omnia cum clarè contra pacta fierent, ſtatuiſſe ſe, quando contractu ſolenni toties obſtricti eſſent, prouidere, ne quid tale moliri in poſterum poſſit. Quamobrem per æneatorem iſtum monitum velle, vti auertendis incommodis, poſt XIV à literis receptis diem, jubeat numerari XL.CIↃ. florenos, præſidiarijs Embdanis ſoluendos; cæterum pecuniam quæſtori ſuo reſtitueret, indictiones præter Ordinum conſenſum factas inhiberet, & quæ injuſtè exacta redderet; daret præterea omnem operam ad nauium & nautarum liberationem, Linganaque præſidia Friſia Orientali arceret, niſi faceret, teſtari, non ſe malis imminentibus obnoxios fore, qui nihil aliud propoſitum haberent, quam ſartam tectam inter ipſum ſubditosque concordiam. His literis hoc effectum eſt, vt in Britanniam Enno mitteret Henricum Stamlerum, qui Regem rogaret, intercederet pro ipſo, ne quid ſeuerius ſtatuere Fœderati vellent; Hagam verò Dothiam Wiardam primò, mox Guilielmum Kniphuſium quoque, & Thomam Frantzium Cancellarium, qui affirmarent, extra culpam Ennonem eſſe, & pactis ſtare paratum, Embdanos vano à malâ conſcientiâ metu percelli: ab Embdanis miſſi Vbbo Re-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

metzius, Samuel Wijngenius, Daniel Altingus, qui decreti executionem vrgerent; conſilia Ennonis ſat perſpecta eſſe, qui hoc vnum ageret, vt perpetuò illos vexet, in ſumptus ingentes & æs alienum inuoluat, atque ita ciuium animos ad ſe deriuet. prolatæ quoque maritimi commeatus literæ non vnæ, inter ſe contrariæ. Sed re intellectá comiter eos Fœderati dimiſerunt, pacem ac concordiam, vti conuentum erat, colere monitos; de cætero Embdanis promiſerunt, curaturos ſeſe, ne qua ipſis injuria fieret. Medio Octobori Fœderatis Spinola ſcribit, adueniſſe ex Hiſpania literas, quibus rata ſe omnia habere, quæ in hoc negotio agerentur, Rex ſignificaret; petitque commeatum Neio, & Verreickio, qui eas tradituri eſſent: eo conceſſo Hagam illi venerunt, & poſtridie ante meridiem admiſſi, pleniores, quæ exſpectabantur, literas exhibuerunt, Mantuæ Carpetanorum datas XIV. Kal. Octobr. Ijs rex teſtabatur, quando in inchoato negotio Archiduces promiſiſſent hujusmodi ab ipſo literas, quibus certo credere poſſent, probari à ſe omnia, ſine vlla exceptione; maturo conſilio, & plená poteſtate regiá, ad promiſſi ſatisfactionem, & totius negotij confirmationem, declarare etiam ſe, ſiue pace componendâ, ſiue inducijs, cum Fœderatis agere veluti liberis, in quos juris nihil ſibi vindicaret; præterea rata velle

quæ-

quæcunque in Archiducum declaratione pro-poſita, ac promittere verbis regijs, obſeruaturum ea pleniſſimè; neque quicquam contra facturum, aut fieri vnquam permiſſurum; quin immò daturum operam, ſi quid contra factum fuerit, id vti bonâ fide reparetur: curaturum porrò, vt re pertractatâ omnia obſeruatu neceſſaria quàm ampliſſimè expediantur ex ipſorum ſententiâ. Si tamen conuenire inter ſe de religionis negotio, aut alijs quibusdam rebus non poſſent, atque ita vel pax vel induciæ non procederent, tum ſe jus ſuum integrum ſeruare, & literas has irritas habere, neque ex ipſis accedere aliquid Fœderatis velle, ſed omnia eo, quo nunc ſint, loco futura. Harum literarum geminum quoque exemplar exhibebant, Gallicâ vnum, alterum Germanicâ linguâ: adhæc Nejus commendabat magnopere Regis in hoc negotio ſincerum affectum, qui participem literarum iſtarum ſenatum voluiſſet, quo magis firmæ eſſent, & à fraudis ſuſpicione remotæ; laudandum eo nomine dictitans, qui ſui ipſe interpres rectam, ac nullo modo fucatam, animi mentem clarè exprimat, nihil promittens, quam quod præſtare cuperet; non facturum, ſi fraudem cogitaret. Hanc Neij orationem excepit Verreickius, multa de Archiducum quoque in re præſenti cum fide tum inclinato ad pacem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

animo referens: qui cognoſci abundè poſſet, cùm tam ſeduló ſatisfactum Fœderatis per omnia cuperent. Fœderati apographis hiſce acceptis, lectisque negligentiam deprehenderunt, & verba hic illic omiſſa, atque interpolata; neglectam item formam, & neque in pergamenâ perſcripta, neque regis nomine ſubſcripta: itaque re cum Galliæ & magnæ Britanniæ legatis communicatâ, in VI. Kal. Nouembr. indicto conuentu, ecquid aliæ pleniores literæ exſpectari poſſent interrogarunt; quod cum negaretur, interque tractandum ambigua hæc omnia atque difficultates explicari ac tolli poſſe reſponderetur, ampliandum cenſuerunt. Itaque liberatis diu conſilijs, poſtridie Kal. Nouembr. reſponſum decernunt. Literas, vti oſtenderant, omnibus modis delinquere, tam in ſcriptionis quam ſubſcriptionis forma peccatum, verba paſſim temerè vel omiſſa, vel interpolata, adeoque extremam clauſulam promiſſorum omnium abolitionem præ ſe ferre; cum tamen Regi, Archiducibusque, & omnibus eorum conſiliarijs optimè conſtaret, ipſos, veluti ſupremos rerum ſuarum arbitros, qui neque Regis, neque Archiducum leges agnoſcerent, Dei Opt. Max. gratiâ, & confœderatorum Principum auxilio, prouidere facilè poſſe, vti bene Reſp. ordinetur, ejusque ſtatus conſeruetur; neque à Rege aut

Archi-

Archiducibus proponi hanc in rem quicquam debere, niſi contra fidem jam datam agere vellent. Et quanquam expendendum omninò eſſet, an literis ejusmodi contenti in incœpto tractatu pergere conſultum foret, promouendo tamen negotio, ad pacandum Belgium inſtituto, & oſtendendæ animorum ad honeſtam tutamque pacem inclinationi, viſum, vti literas haſce per omnes Reip prouincias examinandas proponerent, & poſt VI. proximas ſeptimanas legatis ſignificarent, an in incœpto pergi conſultum putaretur, ſignatis verbis teſtantes, nullo vnquam tempore admiſſuros ſeſe, quicquid aliquatenus contra has approbationis literas, aut Archiducum promiſſa, interpretando proferri poſſet. & ſi pergendum fortè videretur, tum ſe confidere planiſſimè, neque Regis, neque Archiducum nomine, ita vti promiſſum erat, quicquam propoſitum iri, quod aut ſtatum publicum læderet, aut cum ciuium ſuorum ſalute conjunctum non eſſet. Ab Archiducibus item decimo poſt denuntiationem hanc die legatos eſſe deſtinandos idoneos, cum plena poteſtate: quin & ipſos eadem facturos, vt quam citiſſimè negotio imponi finis poſſit. Hoc reſponſum Nejo & Verreickio datum poſtridie Kal. Nouemb. quæſitumque, an ipſas approbationis literas tradere vellent, quod facere ſe poſſe negabant, vti & eas Bru-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

xellas referre, in quo tamen nihil difficultatis Fœderati judicabant; differri itaque rem volebant, & tempus petebant amplioribus mandatis; quo conceſſo Bruxellas profectus Nejus, nonoque poſt die reuerſus, mandatum ſignificauit, vt literas traderet, & acceptilationis ſyngrapham reciperet, quâ declararent Fœderati, promiſſis Archiduces ſatisfeciſſe, & reſtituendas literas fore, ſi re infectâ poſtea diſcederetur. Non placuit hoc Fœderatis, qui neque impleta promiſſa cenſebant, & fraudem in literis manifeſtam eſſe, neque chirographi reſtitutionem neceſſariam, quod irritum foret, negotio effectum non ſortiente. Cum hic tergiuerſarentur Nejus & Verreickius, Fœderatique à ſententiâ non dimouerentur, petitâ iterum ampliatione, & conceſsâ, rurſum Bruxellas abijt Nejus, mandatumque attulit, vti ſimpliciter, & ſine acceptilatione, aut reſtitutionis promiſſo, literæ traderentnr; quod vbi factum, vt per ſuam quique prouinciam indictis comitijs deliberarent: an pergendum foret in incœpto negotio, nec ne, conuenturi iterum ad VI. Eid. Decembr. & mandata de re præſenti allaturi. Antequam tamen diſcederent, ab Imperatore literæ venerunt, VII. Eid. Octobr. datæ, quibus commemorabat, neque ſumptui aut operæ peperciſſe vel ſe, vel patrem Maximilianum, ad componendas Belgij turbas, quapropter mirari

mirari, inchoatum negotium hoc, ipſo neglecto & inconſulto, eóque rem dirigi, vt ex prouincijs vnitis libera aliqua Reſp. conſtituatur, cum tamen omnibus conſtaret, vniuerſum Belgium S. Romani Imperij feudum eſſe: quamobrem cogitandum ipſis, in re tam graui agi nihil poſſe, de quo non cognoſcere ipſe prius deberet. quod ſi quid molirentur, ad naturam & legem feudi immutandam, ratum id eſſe nullo modo poſſe. itaque ſcire ſe ex ipſis velle, quo loco res eſſet, & quid animi haberent, vt tam ſuum, quam S. Imperij jus tueri liceat; petere item, ne ſine ipſius conſenſu vlterius progrederentur, neu quid incœptarent, quod, ne fiat, ipſius, aut S. Imperij intereſſet. Hiſce literis proximo Ianuario, poſtridiè Kal. hoc reſponſum datum fuit. Admirari magnopere, neque vel ab Hiſpaniarum Rege, vel ab Archiduce certiorem factum ipſum eſſe; quod ſi ſciuiſſent, non in hanc rem commiſſuros fuiſſe. Porrò meminiſſe optimè, quoties & ante & poſt adminiſtratam ab Archiduce Matthiâ Remp. ab Imperatore fruſtra petijſſent, vti tam grauiter laborantibus ſuccurreretur aduerſus vim oppreſſionemque Hiſpanicam: ſcire item, anno CIↃ.IↃ.LXXIX. coram Imperatoris & Imperij legatis Coloniæ Agrippinæ de pace conſtituendâ actum eſſe; ſed cum intereà quàm vehementiſſimè in ipſos ſæuire hoſtis non deſineret,

ob violata priuilegia, & omnifaria crudelitatis genera, contra ſidem in creatione datam à principe perpetrata, ſecundum leges & Belgicarum prouinciarum jura, anno CIↃ.IↃ LXXXI. coactos, ſi Remp. ſaluam vellent, extrema remedia adhibere, & ſolenni edicto populum ſacramento, quo Philippo principi dixerant abſoluere. A quo tempore multos Reges, Principes, & Reſp. libertatem ipſorum agnouiſſe; & varios poſteà eo nomine initos contractus; quin etiam terra marique, ſingulari ſuâ virtute, & Regum ac Principum confœderatorum auxilio, incredibilis impenſæ, & magnæ aleæ bellum, defendendæ libertati ſemel vindicatæ, geſſiſſe: nihilominus & Imperatori, & Imperij Principibus, & ijs qui fœdus deſeruerant Ordinibus ſignificaſſe, diſplicere ſummopere has calamitates, quibus tam Belgium, quam prouinciæ finitimæ inuoluerentur; neque quicquam magis velle, quàm honeſtam ac certam pacem; quam tamen ſine edicti & libertatis vindicatæ aſſertione fieri non poſſe exiſtimabant, quemadmodum prolixis admodum verbis declaraſſent in literis ad Imperatorem & Imperij Principes datis anno CIↃ.IↃ.C.V. Poſteà anno CIↃ.IↃ.C VI. ab Archiducibus de pace ineundâ agi cœptum, quibus conceptis verbis teſtati eſſent, agere ipſos cum nemine poſſe, niſi qui libertatem legitimam & tot

anno-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

annorum interuallo jam confirmatam, agnoſcere paratus eſſet: ad quod ab Archiducibus, ſecretò primum, deinde ſignatis literis reſponſum eſſe, prouincias ſe haſce liberas habere, neque quicquam in illas juris ſibi vindicare; daturos inſuper operam, vti hanc libertatis pronuntiationem Rex Hiſpaniarum intra proximum trimeſtre per literas ratam faciat; quod ita mox factum eſſe adjunctum literarum exemplar oſtenderet. Cæterum confidere ipſos, Imperatorem, & Imperij Principes pro ſuo in Remp. hanc affectu, totum hoc negotium approbaturos, & omnia promouendo neceſſaria curaturos. Deſinente Nouembri è Daniâ, quo Reip. causâ legati fuerant, reuerſi ſunt Boulenius, Simonius, & Magnus, multa de propenſo Regis in prouincias haſce ſtudio referentes, & legatos ab eo mox adfuturos, qui imminentem de pace tractatum conſilio atque operâ adjuuarent. Ij autem fuere, Iacobus Vlefeltius, regni conſiliarius, & Ionas Chariſius, Iuriſconſultus, aduenerunt que ineunte Decembri, &, quæ de rege ſuo legati paullò ante retulerant, confirmarunt. Mox ab Electore Brandenburgenſi adfuit quoque Ioannes Diſcouius, qui mandata exponere diſtulit aliquamdiu, dum eos, qui à Palatino deſtinati eſſent, præſtolaretur, ſine quibus nihil dum agere juſſus erat. XIII. Kal. Ianuarias Fœderati

indicto conuentu; mandata quisque ſua protulerunt, quæ erãt; vti cum Archiducum legatis, etiamſi minus plenæ approbationis literæ eſſent, de pace aut inducijs tractarent, ſaluá tamen imprimis prouinciarum libertate, quam infringi nullo modo paterentur, ſiue ſtatum ciuilem res ſpectaret, ſiue Eccleſiam, & Religionem. Et diu multumque libratis conſilijs cum principe Mauritio, Comite Wilhelmo Naſſouio, Senatu, legatisque Gallico, Britannico, & Danico (nam Brandeburgicus, herilia, quæ commemoraui, juſſa prætendens, negotio ſe abſtinuit) ix. Kal. Ian. Archiducibus ſcripſerunt, ſeſe ſub exceptione poſtridiè Kal. Nouembr. facta, in qua etiam tum perſiſterent, paratos cum ipſorum legatis Hagæ pacis inſtaurandæ negotium inchoare, quod ſeptem octo viris rerum peritis commiſſuri eſſent, ſi certiores per literas fierent, decimo poſt die mittendos viciſſim ab ipſis pari aut minore numero alios qui cum plená poteſtate & Hiſpaniarum Regis, & ipſorũ nomine, rem pertractarent: &, quando armiſtitij terminus inſtaret, conſiderarent, an non expediret in vi. ſeptimanas id prorogari, ſi in incœpto negotio pergendum videretur. quod ſi vellent, aſſentiri ſeſe, modò Archiduces tam ſuo quam Hiſpaniarum Regis nomine ratum facerent. Harum literarum exemplaria Nejo & Verreickio exhi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

exhibita ſunt, poſtulatumque, vti literas ipſas Archiducibus traderent; &, ſi delegandos aliquos ij cenſerent, tum de numero, nominibusque illorum, & profectionis die certiores facerent, quo commeatus expediri poſſet. VII. Kal. Ian. Hagam venit ab Electore Palatino legatus, Hippolytus à Collibus, Curię præſes, cum cæteris Regum ac Principum legatis conſilia in rem præſentem collaturus. Atque hic finis anni CIↃ.IↃ.C.VII. qui Europam vniuerſam ſuſpenſam tenuit in exſpectatione pacis condendæ, è qua vtilitatem quàm maximam ſibi quæque pars petebat. Fœderati libertatem ſpectabant, & ſupremæ auctoritatis vindicationem, cui iam pars aduerſa renuntiaſſet, quamobrem belli gerendi in poſterum occaſio eſſet ceſſatura. Hæc illos ſpes fulciebat, qui toto animo in eam propendebant, potiſſimum cum impoſſibile crederetur, armis recuperare ciuitates ac membra à Reip. ſuæ corpore auulſa poſt Vltrajectinum fœdus, cujus tunc rationem haberi neceſſitas non permitteret, quæ legem nullam accipit: ſatius eſſe, quæ reliqua ſeruare, & honeſtiſſimâ conditione, libertate integrâ, munire. Archiduces rebus ſuis valde turbatis, & ſubditis bellum vlterius detrectantibus, iſtâ temporis prorogatione res ſuas inſtaurare velle videbantur, quod effectu facilius putabant, quia exoticis viribus bellum gererent, vnde

neq; penſi quicquam habebant, quocunque tandem modo negotium inchoaretur; id ſperantes, vti potentiâ excellerent, ita fore, vt vtilitas quoque inde major ad ipſos redundaret: Fœderatos monarchico jam ſtatui aſſuetos, difficulter extra ipſum ſubſtituros, ideoque turbas habituros: inde ſibi perſuadebant, quamuis juri nunc ſuo ac ſupremæ poteſtati renuntiaſſent, futurum nihilominus vt votis potiantur. Spem hanc perſuaſionemque augebant magna prouinciarum atque vrbium priuilegia, propter quæ conuenire inter ſe non poſſent, ſine ſupremi alicujus collegij auctoritate, ad quod rerum omnium cum pleniſsimâ poteſtate cognitio pertineret: cui conſtituendo, etſi per quam neceſſario, cum ne feruente quidem bello, ac periculis vrgentibus, operam dare potuiſſent, in pace ac libertate multo minus conſenſuri eſſent; quæ res prima motibus inteſtinis, & euertendo ſtatui publico anſam daret. Dum hæc de vtriusque partis conſilijs judicia fiunt, Hagam reuertuntur æneatores ad Archiduces à Fœderatis miſsi, & literas ab ijs afferunt, prid. Kal. Ian. datas, quæ nuntiabant, conſentire ipſos poſtulatis, & negotio continuando delegare eos, quorum hactenus operâ vſi eſſent, qui Idibus ejus menſis Bruxellis diſcederet Antuerpiæ pernoctaturi, ſi literæ cōmeatus, & naues transuehendis Lilloi biduo ante paratæ forent:

rent: ex literis Neij & Verreickij intellecturos, quibus præterea res ſumma commiſſa. Ad armiſtitium quod attineret, velle id quoque in VI. ſeptimanas prolatum, & Regis Hiſpani approbationem promittere. Nejus & Verreickius itidem ſcribunt ſuper eadem re, & legatos eſſe Marchionem Spinolam, Richardotum præſidem, & Ioannem Mancicidorium à ſecretis, quibus ipſi dati collegæ. Non ſatis probata fuit hæc legatio Fœderatis, & inutilis videbatur, cum è Belgij proceribus neminem agnoſcerent. tandem tamen poſt conſilia cum legatis extraneis habita, admitti placuit, qualiscunque foret. Et, vt in rebus omnibus venerari ſemper Deum oportet, ita in negotio tam arduo faciendum id quàm maximè, pro antiquâ ſuâ pietate, judicant, precesque publicas per prouincias omnes indicunt in VII. Eid. Ian. jubentque ſupremo numini & pro acceptis beneficijs gratias agere, & pro felici pacis tractandæ ſucceſſu vota nuncupare. Poſthæc legati, qui prono Scaldi deuehi ſtatuerant, mutato propter ingruens gelu conſilio, terreſtri ſe itineri accingere coacti, obuiam proficiſcentibus Lyram vſque, tuti commeatus cauſa, præfectis Bredano ac Bergo-Zomano, Iuſtino Naſſouio, & Marcello Baxio, Hagam venerunt, magnificè per viam vbique excepti. Hagæ appropinquantes prope Riſwicum humaniter ex-

cepit princeps Mauritius, Henrico-Frederico fratre,& Wilhelmo Naſſouio comitatus. Ad ſpectaculum concurrerat ingens multitudo, auida videre hoſtem paullò ante communis patriæ infeſtiſſimum, bellorum pertæſum, ac nuntium pacis. Admirari multi,& contra ciuilis prudentiæ præcepta cenſere, hoſtem eumque exercituum ductorem, intra ipſa Reip viſcera admitti, vbi inquirere pleniſſimè poſſet de ſtatu vniuerſo, de conſenſu ciuium & diſſenſu, de robore atque infirmitate, de animorum aut inclinatione aut declinatione: alij, parum prudenter tam arduum negotium delegatis committi, qui certis mandatis aſtricti, à quibus recedere ipſis non liceret: ſed Fœderati, quibus de rei ſuæ publicæ ſtatu, de ſubditorum animis atque affectu melius conſtabat, & non tam facile eorum fidem impelli, aut in communem patriam amorem conuelli poſſe ſciebant, hunc modum optimum cenſuerunt. Præterea res humanas qui attenderit, viciſsitudinem hic earum manifeſtam animaduertet, & non ſine arcanâ quadam ratione factum, vt in intimum Hollandiæ ſinum pacem delatum vltrò venirent, quam olim patres noſtri cum multis ſupplicationibus in vltimam Hiſpaniam fruſtra quæſitum iuiſſent. Et Fœderati, quo certius illis res procederet, jam ante illorum aduentum cum Galliæ, magnæ-

que

que Britanniæ legatis egerant, vti cū eorum Regibus fœdus iniretur de pace conſeruādâ, ſi qua fieret, ſaluâ prouinciarum libertate, eaque defendendâ, ſi quid ab Hiſpano aut Archiducibus tentaretur; adeoque inter Gallum & Fœderatos his conditionibus conuentum fuit; vt, ſi pace ſemel conſtitutâ vis aliqua fieret, Fœderatis Gallus ſuo ſtipendio auxiliares mitteret XM. & plures quoque, ſi opus foret; idque tertio menſe, poſtquam transgreſſori denuntiatio facta; vel eueſtigio quoque, ſi inuaſio manifeſta, & publicâ auctoritate graſſans: Fœderati viciſſim, quocunque bello milites VM. aut naues bellicas totidem vectoribus armatas in auxilium ſuppeditarent Sed cum Britanno decerni nihil potuit, & impediebat partim commerciorum reſpectus, partim reliqua æris alieni diſpungenda adhuc; quorum prius monopolij ſpeciem haberet, & commerciorum libertatem infringeret; alterum majoris momenti eſſet, neque ita obiter transigendum. Ineunte Februario à Landgrauio Haſsiæ legatus quoque venit, Ioannes Burgius, heri ſui erga has prouincias affectum commendans, & operam atque conſilium offerens. Tunc Fœderatis inchoare negotium viſum eſt, miſſique ad Marchionem Spinolam, cæterosque legatos, qui & ſalutem nuntiarent, & percunctarentur, an quæ ad ipſos mandata haberent, an verò cum de-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

legatis tantum agere vellent; quibus reſpondetur, mandata ad ipſos nulla eſſe; hoc ſolum cupere, vti ſalutare liceret: itaque admiſsi, & ſalute dictâ, cum de negotio inchoando admonerentur, reſpondit Richardotus, paratos eſſe, & quamprimum id velle. Hoc modo digreſsis deliberare Fœderati cœperunt, quibusnam ex ſuis inſtantem ſiue pacis, ſiue induciarum tractatum committerent: & delecti ſunt, Comes Wilhelmus Naſſouius, Friſiæ præfectus; Walrauius Brederodius, Brederodæ, & alibi dynaſta, generatim prouinciarum omnium nomine: ſpeciatim verò ex ſingulis ſinguli. E Gelriâ Cornelius Gentius, Loënæ & Meinerſwici dominus, Burggrauius & Iudex Nouiomagenſis; ex Hollandiâ, Ioannes Barneueldius, Eques, Tempelæ & Roderiſæ dominus, Aduocatus prouinciæ, magni ſigilli, & archiuorum præfectus: è Zelandiâ, Iacobus Malderæus, Eques, Heieſi dominus, pro Mauritio, Veriæ & Vliſſingæ Marchione, primas in nobilitate Zelandicá tenens: ex Vltrajectiná diœceſi, Nicolaus Berckius, primus conſiliarius: è Friſiá, Gellius Hillema, curiæ conſiliarius: è Trans-Iſelaniá, Ioannes Slothius, Sallicij dominus, & Vollenhouæ Satrapa: è Groninningenſi ditione, Abelus Conderſius, Elpeni, Fani & Cantij dominus. His ita deſtinatis, poſtridie Non. Febr. primus conuentus fuit, in quo exhibita vtrin-

que

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

que mandata, atque ita diſceſſum. Biduo poſt iterum conuenerunt, & cauſari Spinola, non ampla ſatis mandata eſſe quę Fœderati attuliſſent, aſtringique eorum poteſtatem, præter eiusmodi negotiorum legem: cui reſponſum fuit, nihil habere rem difficultatis, cum ſingillatim omnia per ipſos Ordines confirmari poſſent; contra ſeſe eadem optimo jure obijcere poſſe; ad quæ reſpondebatur ab ipſis, cum pleniſsimá poteſtate veniſſe, eiusque rei mox fidem facturos. Interrogati, an veluti cum liberis prouincijs agere juſsi eſſent, affirmarunt, & licere ipſis quemuis titulum ſumere. & hîc cum interpellarentur, cur neque inſignibus prouinciarum fœderatarum, neque titulis Archiduces abſtinerent, excuſarunt; nihil hoc juri ipſorum aut libertati detrahere: eadem committere Hiſpaniæ, Galliæ, & magnæ Britanniæ reges; quorum ille Hieroſolyma, iſte Nauarram, hic Franciam titulis illuſtrandis adſcriberet. Hoc modo ſolutus conuentus, & rejectus in III. Eid. propoſitumque tunc fuit, vti juri in poſterum omni in prouincias fœderatas, Tencteros, & Linganos renuntiarent; quâ de re ampliantes diſceſſerunt, & de petitionis hujus iniquitate apud legatos multa queſti, ac ſententiam Archiducum ſcitati, ipſis Eidibus reſponderunt, accipere ſe conditionem, eâ tamen lege, ſi in cæteris quoque conueniretur, in quibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

ſperabant eadem facturos Fœderatos in gratiam Regis ſui & Archiducum in negotio Indiarum, quandoquidem amici in poſterum futuri eſſent, & harum prouinciarum populis libera in Hiſpaniâ commercia paterent, quæ quæſtum ipſis plurimum allatura. Cumque hîc diſceptaretur, ajebant, vnam hanc rem mouiſſe Regem, vt tam magna ipſis offerret. Mirabantur multi conditionem iſtam accipi, & exiſtimabant, cum tam magnificè talia promitterent, vel non præſtanda ea videri, vel majus aliquid ſperari, quo impetrato, minimè gratuita Fœderatis libertas foret. & è Britanniâ nuntij afferebantur, Hobokenum, Archiducum illic legatum, dixiſſe Regi, in hac libertatis pronunciatione momenti nihil eſſe; confidere Archiduces, maximas eam turbas daturam, adeóque conceſsâ libertate in pace facillimè ſe effecturos, quod negatâ tam diu in armis fruſtra contenderant. XVI. Kal. Martias amneſtia ſancita fuit, ſtatutumque, ne pignora vlla caperentur, niſi priuati æris alieni causâ: item vt libera cuiuis vtrinq; eſſent commercia, & pari cum indigenis ſorte, niſi quod Indias Spinola exciperet; ac totum illum tractum, obnitentibus vehementer Fœderatis, & dictitantibus, contra prouinciarum ac maris libertatem id fieri. Sic in ipſo ſtatim principio ſatis animaduertebatur, non gratuitam fore Fœderatis libertatis

ſuæ

ſuæ reſtitutionem, ſperantibus aduerſarijs, hac maximè ratione potentiam ipſorum deterere, ſuam augere. Commouit ea res animos multorum, qui exiſtimare nihil aliud agi, quam vt libertas tam ſpecioſe conceſſa per hos quaſi cuniculos ſubrueretur: quin Societas quoque Indica Orientalis conuenire frequens, & cum Fœderatis, tum principum legatis oſtendere ſollicitè, rem periculi plenam eſſe, & non tam ad ipſos, quam ad Remp. vniuerſam pertinere, ne poſtulata Hiſpani obtineant. Augeri hoc pacto vnicè opes publicas ſine publica impenſa; occupari tot naues bellicas tormentis ac militibus optimè instructas, adeò vt cæteros ferè Reges ac Principes hic ſuperarent, qui ideò Fœderatorum amicitiam nunc æſtimarent, mox deſpecturi, ſi eò redactos viderent, vt aut obeſſe aut prodeſſe aliquando nō poſſent. Liberas haſce Belgij prouincias propter ſitum, & incolarum indolem, conſiſtere non poſſe, niſi emporia ſua portusque peregre aductæ naues locupletent: item qvando Hiſpani potentiæ, non Belgio duntaxat, ſed reliquæ quoque Europæ principibus meritò grauis eſſet, nullâ ratione magis ſecuritatem publicam præſtari poſſe, quàm ſi potentiæ tam immenſæ fundamenta ſemel ſubuertantur; quod futurum, ſi theſauri ejus Indici in Belgas, ac cæteros quoque Reges & Principes deriuentur. Objectum qui-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

dem fortaſſis iri non neceſſaria Indiarum commercia, patentibus Hiſpanis, quas pax decreta aperiret; ſed his reſponderi, parum illic tuta commercia eſſe, & quæ facillime infructuoſa reddantur, idque experiundo ſatis didiciſſe. deinde inconſultum nimis videri, hoſti reconciliato, & cui fides haberi certa nunquam queat, in poteſtatem tradere tam magnas opes, tam multas naues, tot tormenta bellica, tot peritos vectores, quibus pro libidine mox abutatur; curandum præterea, ne principes Indici, qui Belgarum ſe fidei benignè commiſiſſent, in Hiſpani iterum ſeruitutem redigantur, quod & Belgarum laudem atque exiſtimationem vehementer imminueret, & incrementum maximum afferret potentiæ Hiſpani, qui non exiguum operæ pretium putaret, ſi Indias ipſis de manibus eriperet, in quibus cum per opulentiſſimas paſſim oras volentibus incolis commercia exerceant, tueri ea conſtanter, neque Luſitanis concedere debeant: quod ſi ſemel remittant, ita in poſterum proſpecturum, vt de reſtauratione fruſtra ſint cogitaturi. amicitiam, conuerſationem, & commercia, pacis eſſe beneficia, quæ nullis denegentur niſi hoſtibus. nulla exempla exſtare pacis cum tali exceptione, quæ relegationis inſtar eſſet, & in hoſtes tantũ decerneretur, aut facinoroſos. itaque Indiâ arceri, manifeſtam injuriam eſſe:

cum

cum fraude conjunctam; verbis in ſpeciem magnificis libertatem pronuntiari, re denegari, adeoque ſeruitutem grauiorem inferri, quàm vnquam ſub principibus perpeſſi eſſent. quamobrem pacem bello deteriorem tentari. nulla fronte mercatoribus ſolertiſſimis, reique maritimæ peritiſſimis, commercijs interdici, aut maris vſum eripi poſſe, quod jure gentium omnibus pateret. euerti funditus Remp totam ſine hoc neruo, quo vno ſe hactenus potiſſimum ſuſtinuiſſet; & tantum vires illius accîdi, quantum iſtum. exarmari CLXXX. naues maximas, in quibus ad nouem CIƆ. vectorum; infructuoſos reddi quotannis XLIII. milliones florenorum. Hæc qui attendat, facilè judicaturum, callidè planè agere Hiſpanum, & libertatem dare, nihil niſi nomen futuram, ac dignitatem potentiâ caſſam. Magna contentione res agitata, & tribus quatuor conuentibus diſceptata, animis vtrinque obſtinatis, donec Fœderati non diſcedere à ſententiâ certi, componendo diſſidio tres rationes propoſuerunt; vti vel commercia Indica pace indulgerent, vel inducijs permitterent, vel vltra tropicum cancri continuarent, vbi, ſaluo ſiue pacis ſiue induciarum contractu, fortunam porro cuique ſuam & vires experiri liceret. Primam & vltimam rejecerunt; illam, quia prohibebantur expreſſo mandato; hanc, quia principes

ſuos pacem velle dicerent, non bellum, nedum talem tractatum, qui ita pacem ſtatueret, vt bellum non finiret: iſtam accepturi videbantur, ſi inducijs deſinentibus Fœderati quoque conſilium hoc omitterent. ſed cum facturos ſe illi negarent, & liberam tunc cuique poteſtatem fore decernerent, nullo effectu diremptum colloquium, apud Regum legatos communi vtrinque querelâ, illis dictitantibus, indignas principibus ſuis has conditiones, quibus, vel ſi captiui eſſent, grauiores imponi à victoribus nullæ poſſent: his contra, poſt libertatis vindicias ea à ſe flagitari, quæ ægré ſubjugati concederent. Tandem cum fruſtra moueri hunc lapidem Hiſpani viderent, de inducijs tractandis conſentiunt; cumque negotij totius omnia capita ſimul proponenda Fœderati cenſerent, illi iniquum hoc & inauditum dicere: quin etiam neque mandatum iſtud habere, & imparatos denique eſſe. nonnullos ex ipſis Gallicam, Britannicamque pacem tractaſſe, neque quicquam ibi tale poſtulatum; paratos ſingillatim agere, quod in ejusmodi negotijs ſolenne: & primò de collimitijs, de commercijs, de reſtituendis bonis fiſco addictus, & ſic deinceps. Reſpondent Fœderati, nihil iniqui hoc poſtulatum habere, cum ipſi eandem quoque legem accipiant. non eò fieri, vt inter ſe fallant, aut quicquam excludant neceſ-

neceſſariò tractandum, cujus addendi ſemper vtriſque poteſtas foret; ſed vt ſummatim ſemel ſciretur, quæ vniuerſæ actionis præcipua capita eſſent futura. Hic cum deliberandum ſtatuerent, digreſſi mox redierunt; teſtatique, liberum fore in poſterum, ea addere, quæ neceſſariò addenda viderentur, quædam vtrinque capita exhibuerunt: Fœderati plura, ſed ſimplicia, & perſpicui ſenſus. Vti commercia vtrinque in Belgio ſecura eſſent. pignora capta remitterentur, neque alia in poſt erum vlla caperentur. limites conſtituerentur, & loca quædam permutarentur, aut muris dejectis panderentur. Rhenoberca, & cætera caſtella Rheno aut Roræ impoſita desererentur. ſententiæ, & proſcriptiones, vel fœderis, vel religionis, vel belli cauſa, retractarentur. dominia, res ſoli, actionesque principis Auriaci heredibus reſtituerentur; item bona, quęcunque fiſco addicta aut aſſcripta in Belgio, ducatu Luxenburgico, comitatu Burgundico, & Ambarris. naues onerarię detentæ poſt IX. Kal. Quinct. anni CIƆ.IƆ.C.VII. dimitterentur. bona hac de cauſa diſtracta reſtituerentur. eorum quæ fiſcus accepiſſet, aut bellum inutilia feciſſet, vſuræ redderentur. diſpoſitiones teſtamentariæ odio religionis, fœderis, aut belli, in præjudicium cujusquam factæ reſcinderentur. æs alienum publicâ fœderis causá contractum commu-

niter ſolueretur. Miles peregrinus, qui in Philippi & Archiducum ſtipendio, veluti diffidentiæ fomes, exauctoraretur. in conſcientiam nautarum, negotiatorum, cæterorumq; prouincialiũ ne inquireretur; & religio in nauibus libera foret, néve ejus cauſa eæ mercesve fiſco ſubijcerétur. hereditates ab inteſtato hinc inde legitimis heredibus obuenirent. vetera vrbium priuilegia, quæ ante bellum fuiſſent, illæſa permanerent. ſi induciæ turbarentur, tum nautis, mercatoribus, inſtitoribus, reliquisque incolis, vti ſaluis nauibus mercibusque recedant, ſemeſtre indulgeretur. ſi quid hic committeretur, id, actione integrâ, ſummatim reſarciretur. captiui omnes ſine luitione dimitterentur. actiones ciuiles, non publicè alienatæ, ob præteritum bellum, ſine vlla præſcriptionis exceptione integræ manerent. quæ tractarétur, omnibus modis certa ac rata eſſent; atque in eam rem ut Cæſaris, ita Principum Imperij, & Regum quoque Galliæ, Britanniæ, & Daniæ auctoritas imploraretur. Principes, Reſpublicæ, Ciuitatesque amicæ ac fœderatæ hoc tractatu comprehenderentur. Luſitani principis negotia componerentur, prçſensque tractatus ratus haberetur, ac promulgerentur. Hæc Hiſpani cum viderent, numero multa dicebant, ac longi temporis negotium: & Richardotus, ad mentionem de ære publicâ fœderis

cau-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

causâ contracto, pecuniæ penuriam obtendebat, & ærarium bello exhauſtum. Porrò capita ipſi quoque quædam reponunt, illa quidem multò pauciora, ſed obſcura, & multi argumenti. videlicet, de limitibus, bonorum reſtitutione, exoticis commercijs, æquandâ monetâ, pariandis priuilegijs & immunitatibus Anglicanorum commerciorum, negotijs religionis & vicinorum principum. in quibus Fœderati, cæteris ſummatim perſtrictis, cum religionis expreſſam mentionem, itidem vt in mandatis, animaduerterent; & incertum haberent, an de reſtituendâ majorum religione agerent, an verò de indigenarum hinc inde conſtituendâ modeſtiâ, vti ſententiam diuiderent petierunt. nam vt hoc ciuilis prudentiæ ſcitum, & Imperij communis firmamentum eſſe, ita illud libertatem ſuam palam imminuere. hic tergiuerſari Hiſpani, facturos ſe, cū ad illud caput, quod inter vltima poſitum, perueniſſent. ſed vrgentibus, in Hiſpaniam ſcripſiſſe dixerunt, reſponſuros, vbi regis ſententiam cognouiſſent. Poſtquam autem tradita hæc capita, eò conſilia dirigere videbantur, vti recederent aliquantiſper, de Fœderatorum mente, & prouincialium quoq; inclinatione, quam ex multorum colloquijs didicerant, principes ſuos edocturi. & manifeſta res fuit, tum ex ſermonibus familiarium, tum ex duobus proximis

conuentibus, vbi multa de commercijs Indicisque & Europæis obteſtati, poſt longam diſceptationem, formulas ſeorſim præſcribi petierunt, in Hiſpaniam & Brabantiam mittendas, vt Regis atque Archiducum de ijs placita propius cognoſcerent: eam porrò in illis moderationem requirebant, vti neque animos ipſorum offenderent, neque exiſtimationem læderent. quandoquidem autem rerum Antuerpienſium minus periti eſſent, concederentur ipſis Martinus Faillius, & tres quatuor alij mercatores, quorum conſilio in tranſigenda re propoſitâ adiuuarentur. Re deliberatâ, ad Indiæ nouennalem, & cæteram Europæ negotiationem ſtabiliendam, pecuniariam cautionem adhibere viſum fuit. itaque decretum, vt hic ab Hiſpano conſignarentur aureorum quindecies centena millia; ipſi in Hiſpaniâ quinquies centena conſignarent. Exhibitum mox hoc decretum fuit, & ampliarunt Hiſpani, viciſſim ipſi quoque præſcriptum tradentes, de commercijs Antuerpienſibus, & cæterarum prouinciarum ad Archiduces pertinentium. cumque diu multumque diſceptatum eſſet, de liberâ mercium euectione & inuectione, item de jure ſtationis, vtrinque prolata res eſt, & teſtati ſunt Hiſpani, non poſſe negotium hoc tranſigi inconſulto rege. ac quãdoquidẽ armiſtitij terminus inſtaret, in bimeſtre

aliud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

aliud extendendum videri, quod conceſſum. Proximo conuentu vehementer impugnarunt Hiſpani, quæ de negotiatione Indicâ propoſuerant Fœderati, & omninó conuenire ſe in ea poſſe negarunt. magisque de tropico cancri nulllam mentionem admittunt, nimias in Hiſpania turbas daturam. aliam ipſi rationem concipiunt, ſibi maximè vtilem, & exacto nouennio vniuerſum commercium ad ſe deuoluturam. quam etſi improbarent Fœderati, recipiunt tamen, de eâ deliberaturi. Vbi de præſtandâ negotiorum ſecuritate agi cœpit, obijciunt Hiſpani, pecuniariam cautionem eſſe in ejusmodi negotijs inauditam, neque admitti ab ipſis poſſe, vacuo per bellum ærario. de negotiatione Europæâ pauca verba faciunt, mercatores Antuerpiâ præſtolantes, quibus commeatum impetrare impenſè laborabant. Fœderati, cum Indicæ negotiationis modum improbari Hiſpanis viderent, ne negotium intercideret, quod tam feliciter cœptum erat, & communi omnium ſpe propellebatur, tempori cedere ſatius rati, vti huic faſtidio obuiam irent, ſeriò in conſilium rem reuocarunt, & perpenſo momento, quicquid libertate ſaluá fieri poſſet, remiſerunt. vbi tamen varij ſenſus, multis cenſentibus, quicquid ſignatè expreſſum non eſſet, damnum publicum fore, vti in contractibus iſtiusmodi euenire ſolet: poten-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

tiores enim, ſi quæ obſcura magis, ea pro ſe interpretari, & pro ſua mente omnia agere, fruſtra obnitentibus alijs, qui viribus impares vim pati coguntur, cum arma non habeant cum potentia, aut conſilio. id vſu venturum in rep. ſua, cujus tam diuerſa membra, quorum nonnulla extra jacturam poſita, odio ſæpe aut inuidia, aliorum injuriam libenter negligant. de Belgica negotiatione, & cætera Europęa, item actum eſt; detractumque, quicquid permittere res videbatur, & Antuerpienſibus mercatoribus duobus tribus decretus commeatus, non autem Faillio. ſed cum ne ſic quidem Hiſpanis ſatisfieret, deliberando tempus indultum eſt. Fœderati, explorata aduerſæ partis ſententia, vt omnia ex æquo ſe & bono velle teſtatum facerent, denuò rem in incudem vocant, mutantque quicquid poſſunt. interea Richardotus multis verbis conqueritur, nimium rigidos ipſos eſſe, pœnitere Spinolam ſeque ſuſcepti negotij, in quo operam perdituri videbantur. ſi pertenderent, actum nihil iri; & amiſſuros gloriam pacis condendæ, quá nihil excellẽtius in rebus humanis. exhortatur ſeriò, mutarent propoſitum, & aliquid Hiſpanis concederent, quibus niſi ſua approbarent, fruſtra futuros. omnibus modis dandam operam ad promouendum potius negotium, quàm impediendum, quod iſte rigor minabatur. Hæc

homo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

homo facundus, & affectus mouere ſolers, pené cum lacrymis proferebat. nec fruſtra fuit oratio, impulitque animos ad majorem moderationem, maximè arbitrantibus multis, vrgeri omnino rem præſentem debere, atque ad finem perduci, vt pacis commoda, & libertatis pretium apparerent. ſat patriæ factum eſſe, ſi à Burgundicæ domus prætenſionibus liberam in pace collocarent. Moderari itaque magis placuit, & factum hunc in modum. vti prouincialibus, quemadmodum inter mercatores ſolet, ad nouem induciarum annos libera in Indiâ commercia eſſent, in ijs videlicet locis, quæ Hiſpano non parerent: à cæteris abſtinerent, niſi permittentibus præfectis, aut cogente neceſſitate; tunc pro amicis habendos, idque Hiſpanis quoque euenturum in locis Fœderatorum. terminalis dies Kalendæ Septembreis forent, citra Bonæ Spei promontorium anno poſt ſecularem VIII. vltra IX. iſto nouennio nihil hoſtile quenquam auſurum. & hanc legem non ad Hiſpanos tantum aut Fœderatos pertinere, ſed ad amicos quoque partium principes, quorum nomina intra triennium illi Hagæ, iſti Bruxellis tractatui inſerenda edere tenerentur. ſi quę contra hæc damna inferrentur, ea illic reparanda eſſe, vbi aut illata conſtaret, aut qui intuliſſent habitarent; neque vlla hoc nomine pignora capi poſſe. exacto ſepten-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

nio Bruxellas vtrique deſtinarent, qui rem totam benignè tranſigerent. De negotiatione Belgicâ aliquid item propoſitum, vti Archiducum & Fœderatorum ſubditi liberè agerent vtrobique, & pari jure atque immunitate naues. Antuerpiá aut aliunde venientes redeuntesque onera liberé efferrent aut referrent; tantum vectigal penderent, ac commeatum, pariter cum ſubditis, ſine vllo nauium vel mercium diſcrimine, ſaluo tamen jure ſtationis vinariæ, quod ante bellum obtinuiſſet. in fluminibus Hollandicis Zelandicisque commorarentur, venti aut comitatus expectandi cauſa. merces quoque vel reciperent, vel exponerent, quocunque modo, & per quoscunque vellent, planè quemadmodum ante bellum. qui iter facerent, cum ſarcinis omnibus parem vtrinque immunitatem experirentur, nec ad telonia deflectere cogerentur. merces quæ in apothecas reponerentur, aut inſtitoribus traderentur, ob nauium defectum alias transportandę, non plus oneris ſuſtinerent, quam quæ ſtatim de naue in nauem transferrentur. ſpecialia beneficia, priuilegia, immunitates prouinciarum, vrbium, pagorum, collegiorum, perſonarumque, quæ ante annum CIↃ. IↃ. LXVI. neque his capitibus derogarent, ſine noua confirmatione ſeruarentur. vectigalia neque majora, neque alibi exigerentur, quàm vbi & quo modo ante motus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

hoſce Belgicos receptum. pignerationes in Hiſpania vel Belgio conceſſæ antehac reuocarentur, niſi denegatá palàm juſtitia. Et hæc quidem ita decreta, Hiſpanisque exhibita, qui acceperunt, ſed cum rege cõmunicanda; eique rei dati dies XXXVIII. & profectionem N ejus ſuſcepit poſtridie Kal. Aprileis. Hinc multi judicârunt longi operis rem fore, quæ in dies complures differretur, credebantque nihil interea actum iri, & Hiſpanos per ejus abſentiam negotium ducturos, dum de regis voluntate certi eſſent. Inter hæc in prouincias Fœderati diſcedunt, Batauorumque comitia dirimuntur. & increbeſcit rumor, veniſſe ab Hiſpania literas, quibus indicaret rex, prouincialibus hiſce Indiâ ſe & toto illo tractu interdictum velle; item, inſtauratam hîc religionem majorum; quæ niſi obtineret, irrita omnia habere, & tractatum incœptum abrumpere. Hic turbari non pauci, & exiſtimare, de ſummâ Rep. agi, cujus maximum periculum eſſet, antiquum cultum in templa reuocare, & Indicis commercijs cedere, pro quibus varij inter prudentes ſermones, & tuendis multa argumenta. tam dubio ſtatu ſatagunt Fœderati de Britannico fœdere, quo res ſuas firmarent, ſi pace aliquando conſtitutâ fidem fallat Hiſpanus. jamque rationes ſubductæ erant, ac liquebat reliquum æs alienum, ingens hactenus negotij impe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

dimentum, videbaturque ſanciri poſſe. Quanquam autem jam Nejus in Hiſpaniam veniſſet, regemque conueniſſet IX. Kal. Majas, nihildum tamen referebatur, & XXXVIII. diebus profectioni deſtinatis alij additi fuerunt, prætendentibus Hiſpanis morbum Neij, Ducis Lermæi ab aula abſentiam, & Regis in promouendo filio occupationes. Interim conuentum iterum fuit, propoſitumque ab Hiſpanis, vti commeatus abdicarentur, ad priſtinam formam vectigalia reducerentur, Brabantiaque & Flandria reſtituerentur; ipſi pro his Lingam, Salios, & Grollam redderent. ſed reſpondere Fœderati, in ipſo principio cautum vtrinque, VTI POSSIDERENT, ITA POSSESSVROS ESSE. hic contra iri: præterea iniqua valde poſtulari, & pro plurimis munitiſſimisque vrbibus ac locis, quæ obſidionem quam longiſſimam ſuſtinere ſingula poſſent, attegias tantum tres promitti, quas XXVI diebus ipſi expugnaſſent. nihil profuturum titulum libertatis, ſi firmiſſimis vrbibus ac propugnaculis priuentur, & commeatus intermittantur, qui ad Reip. defenſionem neceſſariò pertinerent. Summa vtrinque contentione res agitata, & diſertis verbis dicere Fœderati, nullo ſe modo acquieſcere poſtulatis poſſe; intereſſe Reip. ſuæ, vt tam inſigniter ſemel munitam porrò tueantur: commeatus quoque ne abdicarentur per rei mari-
timæ

timæ collegia non licere, quæ conſtare aliter non poſſent. Contra obniti Hiſpani, eam omninò principibus ſuis mentem eſſe, vti ſuprema in hæc loca jurisdictio hoc tractatu ipſis concederetur: tamen auertendę fraudis ſuſpicioni, placere, vti præſidia locis ijs in proximos aliquot annos imponant, ad Reip ſecuritatem, adeóque hoc magni beneficij inſtar eſſe, quod tam benignè Belgium ſuum cum Fœderatis partirentur, ea ijs loca permittentes, quæ munitiſſima bello præterito experti eſſent. quod verò ad commeatus attineret, planiſſimè hos intermiſſos velle, quippe pacis non belli auctores eſſe, ac proinde abominari quæcunque nomina bello inuenta ejus ſemper memoriam repræſentarent; neque grauiora item commerciorum onera tolerare poſſe, quàm quæ fuiſſent ante annum CIↃ.IↃ.LXVI. dum hæc diſceptantur non vno conuentu, nullus adhuc de Nejo nuntius, & elabi tempus, cum indignatione populi, cui interea quæſtus exiguus præ quam bello: itaque Fœderati re perpenſâ ſtatuunt, vti armiſtitium, quod jam cum Majo menſe deſinebat, in annum exeuntem prorogaretur; commerciorum Belgicorum ratio propius expenderetur; bonorum fiſcalium venditorum ac non venditorum reſtitutio diſtingueretur. Prius illud detrectabant multi, eneruari militem tam longâ armorum deſuetudine,

eludi libertatis vindicias, &, ſi per hanc occaſionem copiæ aliquot exauctorentur, exarmari temere prouincias, quæ ad armiſtitij confirmationem nihil haberent præter ſola promiſſa Archiducum, eorumve, qui in Regis ſui gratiam, vbi vſus poſceret, fidem fallere nihil vererentur; porrò impares reddi bello inſtaurando, ac magis paci condendæ, cujus arbitrium ferè penes potentiores. nihilominus indicto conuentu in XIII. Kal. Iunias, quæ commemoraui placita Hiſpanis proponunt; qui capita aliquámulta videntes plurium dierum opus eſſe inquiebant; ſed armiſtitij prolationem admittebant, teſtantibus Fœderatis, res ſuas incertitudinem hanc non ferre, & decernendum ſemel tandem eſſe ante finem Iulij; niſi fieret, negotium intermiſſuros, neque diutius paſſuros, vt patientiâ ſuâ ipſi pro libidine abutantur. Interim ob prolatam armorum ceſſationem gaudere Hiſpani, qui ad bellum imparati, ne pridem parta rurſum amitterent, tueri ea cunctando quærebant, expectantes dum auro ex Indiâ aduecto ipſi vires reciperent, Belgæ autem flacceſcente quæſtu publicè ac priuatim exhaurirentur. Et jam nonnulla de pace deſperatio erat, quam auxit aliquanquantum Verreickij diſceſſus, qui propoſita pridem capita cum Archiducibus communicanda inquiebat, ideoque Bruxellas proficiſci debere, breui rediturum.

turum. Suſpecta profectio fuit, & quæſitus cauſæ prætextus credebatur; redijt tamen, vti promiſerat, ineunte Iunio. Inde in conuentu, cum de limitibus ageretur, dixerunt Hiſpani, placere, vti Fœderatis in ea, quę in Brabantia Flandriaque oppida tenerent, jus ſupremum eſſet, ipſi autem in ſubjectum territorium haberent; & viciſſim in Linganos, Salios, Tranſiſelanos, Zutphanienſesque pari modo ſupremæ poteſtatis ratio commutaretur. Mox cum de bonis fiſci mentio fieret, reddi ea omnia vtrinque cupiebant tam clericis, quam ijs qui extra clerum: eaque in re quod hominibus priuatis jus foret, idem Archiducibus eſſe, quibus dominia ſua reſtitui oporteret, liberè adminiſtranda per quoscunque præfectos. conceſſiſſe ipſos quidem jus ſupremum in vnitas Belgij prouincias, ſed dominia ac patrimonia non donaſſe. Hic Fœderati, agnoſcere ſe manifeſtò Hiſpanorum conſilia, quæ eò tenderent, vt in ſummam egeſtatem prouincias inuoluerent, vrbesque deſertas redderent; nam earum ciues, qui in ſubjectis agris bona ſua plerunque haberent, vt frui ijs commode poſſent, nundinis, alijsque beneficijs facillimè eò pertrahi, itaque ipſas quæſtu priuatas neceſſariò deſolari. Porrò ſupremam poteſtatem & dominia diſtinguere, hoc verò eſſe Reip. majeſtatem proſtituere, quod niſi extrema paſſi

concedere non ſolerent. Animaduertentes Hiſpani tam cordatè dignitatem ſuam tueri Fœderatos, vt remittere aliquid viderentur, à territorij jure, quod ſaluum ſibi volebant, nihil recedentes, alterum illud de dominijs caput diſtinctione mitigârunt; & vetera quidem cum ſupremo jure permittere, noua autem reſtitui velle; noua verò ea eſſe, quæcunque ad duces, comites, dynaſtasque Belgij ſpeciali aliquo titulo pertinere conſtaret, quæ ſingillatim recenſere detrectabant, mox id facturi, cum de ſingulorum jure diſſerere inſtituerent; quod Fœderatis improbatum, exiſtimantibus, in re tanti momenti clarè omnia ac perſpicuè proponi debere. Cum à ſententia diſcedere Hiſpani nollent, & Fœderati conſtanter vrgerent, binis ternis colloquijs nihil aliud actum eſt, quàm vt inquireretur quæ de cæteris capitibus partium mens eſſet; & deprehensâ Hiſpanorum in multis tergiuerſatione, teſtabantur Fœderati, non ſe circumduci amplius velle, proximo Iulio aliquid ſtatuendum, proinde bonâ fide exponerent, an principes ſuos aliquid in hoc negotio decerni velle cenſerent: affirmantibus, multi prætereà ſermones fuerunt, maximè de exauctorando milite extraneo, in quo cum legem nullam neque accipere ipſi, neque Fœderatis quoque præſcribere velle dicerent, & reſponderetur, cæteris transactis

non

non hoc vrgendum fore, à colloquio diſceſſum eſt: moxque adfuit Verreickius, confeſtim Bruxellas proficiſcendum ſibi inquiens, vti curſori Hiſpanico quædam aurei velleris, cujus ordini ipſe ab actis, cimelia tradat, poſcente ea rege ad feſti celebritatem ornandam, quo ordinis iſtius principem conſtituere filium, & regnorum ſuorum heredem pronuntiare decreuerat. Suſpicione laborauit profectio, & mirari nō pauci, quæ res Philippum, ætate viridi, ac liberis quęrendis aptiſſimâ, in cogitationē eam adduceret, tam certâ in filio majori ſucceſſione: adeóque auxit ſuſpicionem æquè inexpectatus Ianini diſceſſus, licet anteà item tentatus, qui regis ſui juſſa obtendens, ſeriò Fœderatos admonebat, vti Remp. ſuam incolumem præſtarent, fœdus Britannicum curarent, pacem nullo modo negligerent, ſi honeſtam ac firmam obtinere poſſent. In Friſia etjam turbatum ſupra commemorauimus, mandatumque Ennoni à Fœderatis, vti præſidio Embdano florenorum XLCIↃ. expediret, naues præterea in Hiſpania per vim detentas relaxari curaret: ad pecuniam quod attinet, ea ſoluta: de cætero Enno ipſe Hagam inſtituto itinere, vbi Delphos veniſſet, occupati Hiſpanico negotio Fœderati denuntiant, alienum tempus eſſe, neque rebus tum ejus vacare poſſe: effectum tamen per Winwodum, vti Hagam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

Embdani euocarentur, quæ res illos perculit, conuocatique ciues ſacramento inter ſe dixerunt, ab Hagienſi tractatu non receſſuros, neque pro domino Ennonem agnituros, niſi damna illata ſarciret, & bonum deinceps principem ageret Hujus ſacramenti ſui certiores Fœderatos faciunt, iterumque ad cauſam dicendam admitti Enno petijt, ſed fratris Guſtaui morte impeditus Frantzium ac Wiardam oratores mittit. Ianini diſceſſus multorum animos variè habuit, maximè cum nuntiaretur aduenisſe in Gallias Petrus Toletanus, quem magna conaturum multi prædicabant. Inter hæc iterum conueniunt Hiſpani & Fœderati VIII. Kal. Iul. aguntque de conſeruandis vrbium, territoriorũ, ac collegiorum priuilegijs, item de limitibus, vtque mari, ad ſecuritatem vtriusque partis, bellicæ naues ad tertium vſque milliare oſtijs alterius ac portubus abſtinerent; terrâ ad mille decempedas nulla finibus caſtella imponerentur, in Brabantiæ & Flandriæ oppidis magiſtratus à Fœderatis per decennium proximum conſtituerentur, ſaluo tamen jure dominorum ad quos ea pertinerent; pax ſi qua ſanciretur, à quatuor præſulibus, totidemque Baronibus, ac magnis vrbibus acta ſubſcriberentur, atque ad aſſerendam omnes ſe juramento obſtringerent: ſi quid contra fieret, tres hincinde menſes inſtaurandæ concederentur. quin

quin etiam incolarum commodis conſultum cupiunt, vtque pace ruptâ ſemeſtre haberent rebus ordinandis. Sed hæc omnia propoſita duntaxat, non decreta, colloquiumque remittitur ad Kal. Iulias: tunc diſceptatum de religionis negotio, & modeſtiâ vtrobique indigenis indicendâ, poſtulatumque vti Fœderatorum ſubditis idem juris in Hiſpanijs eſſet, cæteroque Belgio, quod Britanni obtinuiſſent, pace per Comitem Stabuli Caſtellanum conſtitutâ. Sed nihil hic quoque effectum, excuſantibus Hiſpanis, exſpectari à ſe juſſa debere, mox per Nejum adferenda. Momentum habere res hæc viſa Fœderatis, reputantibus inſuper quæ Peckius, Archiducum in Gallijs legatus, ad regem & Suillium verba feciſſet; nimirum, nunquam Hiſpano iſtam mentem fuiſſe, vt Fœderatis jus ſupremum transſcriberet; eâ tantum fine facta omnia, vt ad colloquium ipſos inuitaret, & imaginariâ libertatis gratiâ paci viam ſterneret; ac quamuis ad tempus aliquod per inducias ſuſpendi jus ſuum permiſiſſet, non alia tamen lege decreturum quicquam fuiſſe, quam integro Indiarum commercio, & reſtituto per Belgium vniuerſum priſco ſacrorum cultu. Satis jam per legatos didiciſſe prouinciarum harum ſtatum, & pace aut bello facilè ſuperiorem mox fore, laborantibus ipſis ærarij inopiâ, diſſidio inteſtino, & principum vici-

norum offenſâ. Hæc ex Arſenij, ſui illic legati, literis intellexerant Fœderati, cui Villaregius quoque dixerat, paſſim per Hiſpaniam, Italiam, Galliamque jactare Hiſpanos, multa ſe hoc tractatu conſecutos, immò ſupra ſpem negotium totum procedere; aduentare etiam Petrum Toletanum, ex Hiſpaniæ magnatibus vnum, omnibus modis niſurum, vti firmata inter Galliam & Hiſpaniam amicitia animum regis ab ipſis diuertat, adjuuantibus Pontifice & Ieſuitis. Eadem in Germania expoſuiſſe Cæſari legatum Hiſpanicum nuntiabat Brederodius. Sic vndique, quæ Hiſpanorum in pace tractanda ſententia eſſet, diſcunt Fœderati; & dum de longa Neij abſentia ſolliciti cogitationem ſuſpendunt, aduenïſſe Lutetiam Petrum Toletanum intelligunt, neque comitem habere, quem expectauerant, Nejum: majore itaque cura in rem incumbunt, & ante deſinentem Iulium finem imponere ſatagunt: ſed teſtabantur Hiſpani, cunctationes ejusmodi aulæ ſuæ proprias eſſe, neque tam citò expediri Nejum poſſe; igitur prorogaretur tempus, & extremo Iulio ſex alię ſeptimanæ adderentur. Factum id à Fœderatis, vt fidem, ſinceritatem, ac patientiam ſuam omnibus manifeſtam facerent, quamuis ipſe Spinola rediturum vix ſperaret, multa Regi, Archiducibus, ſibique falſò perſuaſiſſe dictitans. Fregit longa hæc abſen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

abſentia patientiam legati Danici, qui, cum neque à Fœderatis, neque ab Hiſpanis induci vllis rationibus ſe ad manendum pateretur, diſceſſit Kal. Auguſti, impoſturam ſtomachatus. Iam in Galliâ Toletanus mandata expoſuerat, & Ianinum rex remiſit declaraturum Fœderatis cauſam legationis, quá hoc quærebatur, vt pacis negotium turbaretur; à qua cogitatione alienum ſe eſſe, palamque dixiſſe, tranquillum Belgij fœderati ſtatum inter primas curas habere; quapropter mutarent lentum hactenus negotium, & vel qualemcunque tandem finem imponerent. Igitur conuentum indicunt in XIII. Kal. Septembr. & definiri aliquid poſtulant de religione, commerciorum libertate, limitibus, cæteriſque præcipuis capitibus. Reſpondent autem Hiſpani, habere ſe id in mandatis, & placere Regi atque Archiducibus, vti ſupremum in prouincias vnitas jus ſit penes Fœderatos, dum modò ipſi veterem ſacrorum cultum reſtituant, & Indiâ vtrâque in poſterum abſtineant, de cæteris conuenienter reſponſum arbitrari: cumque in ſententiâ perſiſterent, dirempto conuentu, re inter Fœderatos, Mauritium, Senatum, principumque legatos deliberatâ, irrito hactenus conatu abrumpere tractatum placuit; itaque ad x Kal Septembr. Hiſpanis edicunt; damnoſa toties viuo Philippo II. de pace colloquia effeciſſe, vt plus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

xxv. annis continuis, quamuis offerente mox ipſo Philippo, ejusque legatis, intercedentibus item Imperatore, alijsque Europæ potentiſſimis Regibus ac Principibus, nullam pacis mentionem admitterent, accepta antea damna metuentes: itaque menſe Ianuario anno cIↃ.IↃ.c.vII. Archiducibus, quod paulò ante Cæſari, reſponſum dediſſe, nullam neque honeſtam, neque certam pacem iniri cum ijs poſſe, qui libertatem jure vindicatam, armis defenſam, auctoritate firmatam imminutum irent. Abominari porro quæcunque ea cauſa ærumnæ Belgium afflixiſſent, & deinceps afflicturæ viderentur. non ipſos vllius mali auctores exiſtere, culpam penes illos eſſe, qui nullo juris diuini aut humani reſpectu oppreſſos ipſos cuperent. Poſteà promiſiſſe Archiduces, ſaluam ipſis libertatem fore, neque juris aliquid prætenſum iri, quo vel pax inuiolabilis, vel longi temporis induciæ componi poſſent. Cumque initio conceſſum eſſet per inducias VNVMQVEMQVE VTI POSSIDERET ITA POSSESSVRVM ESSE, per pacem verò, quicquid paciſci poſſent, item vti Indicis commercijs Fœderati renuntiarent, quod cum facturos ſe conſtanter recuſarent, rem Archiduces mutaſſe, pronuntiaſſeque, ſiue pace ſiue inducijs eodem jure omnes vſuros, niſi de communi partium conſenſu in locorum quorundam permutatione aliter faci-

faciendum videretur, nullâ Indiarum mentione; atque ita inhibita arma, adſtrictamque vim militarem, paci fundandæ: idque ratum habuiſſe ternis literis Philippum Regem. inſuper ipſos expoſuiſſe, poſſe ſe, veluti liberarum prouinciarum dominos, Dei, Principumque confœderatorum auxilio, Remp. ſuam benè ordinare, & prouidere ne quid ea detrimenti capiat, vbi religionis primæ partes, in quá innouari quicquam proximo tractatu præter pacta ſolennia permiſſuri non eſſent. Deinde ſummatim totius negotij perſtricto progreſſu, & oſtenſis fraudibus, quibus ſimplicitati ſuæ ac fidei illuſiſſent, læſa per ſubdolam cunctationem patientiá pronunciant, non vlterius tricandum videri, palam teſtati, optima ſe fide per omnia egiſſe, & animum pacis percupidum ad pertractandum negotium attuliſſe: contrà huic ſuæ tam præclaræ voluntati ipſos defuiſſe, qui nihil minus quàm pacem animo agitarent, idque per ſummam conditionum propoſitarum iniquitatem exploratum eſſe. Quapropter decreuiſſe, ne patientiam in poſterum proſtituerent, artes ſuas ſibi haberent, ipſos tutius in armis libertatem aſſerturos, quàm illi callidè per pacem euertere conarentur. Ingratum hoc edictum Hiſpanis fuit, & de ejus præcipiti rigore apud cæteros Regum Principumque legatos conqueſti ſunt, qui

VI.Kal. Sept.in conſeſſu Fœderatorum declararunt, omnia ſe, prout juſſi erant, tentaſſe Belgio tranquillando, quamuis fruſtra: porrò itidem in mandatis habere, ſi pax non ſuccederet, tum de inducijs, bello longè vtilioribus, vti ſedulò laborarent; quamobrem monitos ipſos velle, ne hoc conſilium aſpernarentur, ſi ijsdem eas conditionibus impetrare poſſent, quibus pacem ſtatuiſſent. vereri quidem, nihilo faciliores etiam hic Hiſpanos fore; ſed id effectum iri, vt & juſtius ipſi arma reſumant, & opera in conciliandis partibus à principibus ſuis poſita clarius eluceſcat. ſeriò itaque expenderent quæ in commune conſuluiſſent, & inducias admitterẽt haud minus pace profuturas. Deinde, darent etjã aliquid amicitię eorum, quorũ intererat remp. ipſos quàm florentiſſimam habere. Sic digreſſi Hiſpanos quoque accedunt eadem ſuaſuri. Vtrinque deliberationi tempus poſtulatum eſt, moxque reſpondent Fœderati, placere conſilium, & de inducijs agere paratos, dum caueretur, quamuis finitis ijs libertatem tamen ſaluam fore, alia conditione nunquam acturos. at Hiſpani excipiunt, non id ſibi mandati eſſe, itaque Bruxellas miſiſſe, & intra IV. diem reſponſum exſpectare. quo mox allato exponunt, non placere Regi aut Archiducibus, vt in inducijs conſtituendis libertatis titulus concederetur, nedum religionis a-

uitæ,

uitæ, aut Indiarum reſtitutio negligeretur: miſiſſe tamen in Hiſpaniam Archiduces, vti ſententiam Regis explorarent, de quâ certiores eſſe poſſent ante deſinentem Septembrem, quem expectare vellent, ſi Fœderati moram tantillam indulgerent. quin, ſi mallent, Archiducum nomine ſeptennales inducias ſtatuere paratos, veluti præſentis armiſtitij continuationem, quo cum plenâ libertatis aſſertione ſemel decreto, repeti ejus mentionem nihil neceſſarium; quam ſi vrgerent, difficultatis plurimum rem habituram, alienioribus animis Hiſpanorum. quod verò ad commercia Indica pariter atque Hiſpanica attineret, Archiduces promitterent operam ſe daturos, vti ad præſcriptum induciarum tempus decreta de ijs rata Hiſpanus haberet, de cæteris capitibus rationi conſentanea ſtatuerent, ſi bimeſtre duntaxat ipſis permitteretur, percunctando, an Indiarum commercio Fœderati per indulgentiam Regis, an verò per vim atque arma vſuri eſſent. quod ſi audire hoc propoſitum nollent, intercederent pro ipſis, vti ad extremum Septembrem manere liceret. Legati cum prius obtineri poſſe deſperarent, poſterius petierunt, idque conceſſum ſatis grauatè, teſtantibus Fœderatis, maluiſſe ſe, vti Bruxellas profecti Hiſpani juſſa illic Regis ſui expectarent; ſed in Regum Principumque confœderatorum gra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

tiam paſſuros, vt Hagæ ſubſiſtant ad proximas Kal. Octobres; hanc ſupremam tempeſtatem fore, neque vlterius moræ ſpatium impetratum iri. Fruſtra eſſe, qui circumducere ipſos vellent; ſatis compertum habere, fraudes meras agitari: ſpecioſis initio promiſſis adductos vt aures, animumque ad pacem inclinarent, nunc nihil minus cogitari: pacem in inducias, illas in armiſtitij prorogationem commutari, nullâ libertatis mentione, in quâ ſumma rei verteretur. nollent exiſtimare, aut prudentiam ipſis deeſſe ad deprehendenda tam callida conſilia, aut animum ad recipienda arma; quæ vt ægrè ſumpſerant, omnia prius paſſi, ita non niſi cum laude ac gloriâ eſſent poſituri. Indignabatur etiam Mauritius, qui etſi amantiſſimus pacis, ab hoc tamen tractatu alienior fuit, quia diſſidium hinc inteſtinum aliaque mala timebat, ceu negligentioribus armorum & defenſionis ſuæ animis omnium futuris. Præterea dolum verebatur, hac cunctatione euidenter aliquo modo proditum: quamobrem literis XI. Kal. Octobres ad ſingulas vrbes datis ſeriò omnes hortabatur ad fortitudinem, ac conſtantiam: nunc illud tempus eſſe, cum deſeri Reſp. non deberet; neque ijs auſcultandum, qui aut tam jucundas atque vtiles inducias prædicabant, vt reijci non deberent; aut ita neceſſitatem publicam exaggerabant, vt ferè defenſio-

nem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

nem omnem ſuperaret. Satis adhuc virium reſtare, neque indecorè cum hoſte propterea paciſcendum, ad prouinciarum perniciem, quæ quauis neceſſitate grauius ſit afflictura: proinde patres ſuos imitarentur, qui vel in majora pericula adducti, nunquam tamen conſilia hujusmodi admittere voluiſſent. Conſiderarent quoque libertatis vindicias, quæ ne dubijs verborum latebris eluderentur, cauerent: ſummâ hic claritate opus eſſe, neque diſceptari tam anxiè ab hoſtibus debere, ſi ſine dolo agere cenſeri vellent. Interim mandata Hiſpani ab Archiducibus noua accipiunt, tentantque per Richardotum legatorum animos, & ajunt, juſſiſſe Archiduces cum Fœderatis, veluti nullius juri obnoxijs, inducias ſeptennales fieri, liberis per Europam totam commercijs, & ſaluâ vtrinque partium poſſeſſione; ſperare etjam, approbaturũ id Philippum, etſi mandati ab eo nihil haberent. Sed vbi libertatem commerciorum etjam extra Europam, & per vtranque Indiam, cum plenâ juris omnis renuntiatione vrgerent legati, cæteroquin Fœderatorum perſuadendorum ſpem nullam eſſe; ijque hoc mandati datum ſibi negarent, edixerunt, ne quid amplius ſperarent, vanum cæterum omnem conatum fore, neque permoueri à ſe Fœderatos poſſe quo intellecto, colloquium apud Verreickium habent, & de diſceſſu ſta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

tuunt. Itaque ſalutato prius Mauritio, & legatis, pridie Kal. Octobres Fœderatos quoque adeunt, ibique Richardotus extollere magnopere Archiducum ſinceritatem, & propenſam ad pacis negotium voluntatem, Fæderatorum contrà abruptum rigorem ac duritiam accuſare, hortariq;, bene rem perpenderent, & oblata recte conſiderarent, neque ita temere reijcerent multis mox precibus impetranda; præcipitis conſilij certam ſemper eſſe pænitentiam. Deinde, ſi redintegrando bello cauſam præberent, rationes ab ijs reddendas tot imminentium ærumnarum. contra defendere ſe Fœderati, optimâ per omnia fide egiſſe, & pro vetere candore gentis ſuæ; ipſos potius in culpa eſſe, qui præſtare nollent oblatam principio tam ſpecioſis verbis libertatem, ſine quâ admiſſi nunquam fuiſſent. Híc interloqui Spinola, & poſt pauca ejus verba, de ſuo quoque erga pacem publicam affectu, dicta vtrinque ſalute, diſceſſum eſt. Sanè inuitis Hiſpanis hoc fuit, petierantque à legatis, vti ſuo nomine decem tantum dierum moram impetrarent, eamque ad rem etjam in Gallia apud Regem Toletani operâ vſi erant, ſed nullo ſucceſſu. Itaqae eo ipſo die, apud Mauritium pranſi, poſt meridiem diſcedunt, relicto à Richordoto mandatorum, quæ à principe habebat, exemplari; quod conſulto, an negligentiâ factum, varia homi-

hominum conjectura erat. Qui conſultum arbitrabantur, plura illos mandata habere credebant, & hoc illis hic propoſitum fuiſſe, vt ſuſpectos Gallis ac Britannis Fœderatos facerent, quia religionis negotium nunquam tam diſertè expreſſiſſent ac juſſi eſſent; tum capita illic diuerſa de prouinciarum protectione, & fœdere cum Archiducibus feriendo, vt in ſuſpicionem adducere illos poſſent, quaſi clàm, aut inconſultis ipſis, vel etjam aduerſum ipſos conſtituere aliquid voluiſſent. Qui negligentiam exiſtimabant, eos hæc ratio ducebat, quod mandata illic de protectione, quorum quàm maximè ſecretum poſtulabatur. Interim verò dum ſic arma ceſſarent, militi tamen militem aggredi licebat; atque ita Sidleuiſcius, Grauiæ præfectus dum prono Moſâ Vornam deuehitur, captus Syluam ducis abducitur. Wernerus Boſius, militaris ſenatus præſes, Geldermalsâ è conuiuio rediens, per viam oppreſſus, cùm vincula accipere nollet, vitam dedit, vir belli peritus, animoque promptus ac manu. Adolphus Naſſouius, è Lutzenburgenſi agro reuertens, & Rhenobercam prætergreſſus, ſalutato militari more præſidio, dum in propinquo pago noctem agit, periculi ſecurus, inopinatò opprimitur; & fortiter magis, quàm feliciter pugnans, ſibi mortem non ingloriam inuenit, ſuis victoriam peperit. Quamuis au-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

tem jam ſpes omnis collapſa diſceſſu Hiſpanorum videbatur, non deſtiterunt nihilominus Galliæ ac Britanniæ legati; & quando de pace irrita conſilia omnia eſſent, inducias ſuaſerunt. Cumque periculoſas eas Fœderati exiſtimarent, ſcrupulum eximere Ianinus ſategit, & diffidentiæ juſtiſſimas cauſas opponentibus, reſpondit, ſi fidem Hiſpani fallerent, velle ac poſſe Regem ſuum quemlibet cum ipſis tractatum inire, ac Remp. ſaluam præſtare. quin & per literas Rex ipſe ſuadebat enixè, vti inducias ne reijcerent, quas ſaluâ libertate paciſci poſſent. Idem Britannus faciebat, interminari quoque viſus, niſi conſilio parerent, auxilia in poſterum illic nulla habituros. Admirari multi vehementiam, quippe non tam ſeriò pacem antea agitatam, quàm nunc inducias, in illâ tamen plus ſecuritatis eſſe. Nam pace conſtitutâ integrari bellum non poſſe ſine nouâ offensâ, aut uiolatâ fide; quæ res animis vulgi indignationem adferat, & diffidentiam: contra in inducijs fieri, quibus finitis liceret arma recipere ſine reprehenſione, aut calumniâ: in integro quoque jus omne eſſe, ceu nunquam abdicatum. Præterea metuendum etjam, nè rectè exactis, populus ſeruari ab Hiſpanis fidem expertus, animum ad illos inclinaret, & excuſſum ſemel jugum facilius admitteret. Sed dimouere hæc à propoſito legatos non potue-

tuerunt, eóque res ab ijs perducta, vti de inducijs, ſecundum XV illa, quæ exhibuerant capita, ad XII. annos conſtituendis porrò ageretur, prolatoque armiſtitio ijsdem, quibus antea, demandatur negotium; quod inchoatum x. Kal. Ianuarias anni cIↃ. IↃ. C. IX. ſpondentibus legatis, curaturos Reges ſuos, vti effectum pacta haberent. Hác de cauſa in Hiſpaniam iuerat Mancicidorius, & reuerſus mandatum à Philippo attulit, ne longæ induciæ fierent; ſaltem armiſtitium, quemadodum hactenus extenderetur: commercia in Hiſpania libera eſſent, extra Europam bellum continuari, & in mari mediterraneo: idque placuit Zelandis, ſed non alijs. & diſſidium ſanè ingens erat, adeò nonnullis ad pacem induciasve procliuibus, quaſi extra illas ſaluam Remp. habituri non fuiſſent. huc accedebat, quod duodecennes inducias prouincialium animis tantum pacis atque amicitiæ mutuæ ſtudium impoſituras exiſtimarent, vt ad arma reſumenda adduci non poſſent. alij grauiori periculo laborari cenſebant: facillimè Archiduces per præſidia plenam auctoritatem vindicare, & obedientiam ſubditis extorquere, Ordinibus prouinciarum ex eorum nutu & voluntate pendentibus: Fœderatis metuendum eſſe, ne labefactaretur conſtantia populi, aut diuiderentur animi, quod facilè euenturum in Gelria,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

Tranſiſalaniâ,& ditione Groninganâ, vbi per vim imperata arma,& penes nobilitatem maxima poteſtas, quæ agris tutandis, in quibus ferè omnes facultates,& periculo euitando, partes mutatura. Huc accedebat prouinciarum in pecuniâ deinceps conferendâ diſcordia;& in maximum adducta diſcrimen Reſp. videbatur, neque diſſidium duntaxat animorum erat, ſed ira quoque, & exaſperatio, grauiſſimi ſemper mali irritamenta: jamque Archiduces, id quod optauerant, conſequutos exiſtimare aliquis poterat, fracta illa antiqua cōcordia:& actum fortaſſis de Rep. erat, niſi ejus Fortuna, conciliatis iterum animis, jam nutantem ſuſtinuiſſet. quamobrem conſenſus communis fuit, donare affectus priuatos vtilitati publicæ,& inclinare ad inducias conditionibus æquis. Brabantiæ etjam, ac Flandriæ, & cæterarum prouinciarum Hiſpanicarum Ordines, Archiducibus repræſentabant, maximam belli calamitatem, militum non ſoluto ſtipendio intolerandam licentiam; feſſis ærumnarum dandam aliquam quietem, & reſpirandi tempus: ſatis hactenus graſſata arma, conculcatas leges: illis modum ſtatui, his decus ſuum reddi oportere: præterea, finire tot armorum miſeriam, ſeculi beneficium,& immortalem principum gloriam eſſe, cum qua comparari trophæa nulla poſſent. Iſto rerum

ſtatu

ſtatu Germaniæ Principum legati diſcedunt, pacem conſtituendam adjuuare juſſi, non inducias. Circa hoc tempus in Britanniam appulit, à Philippo miſſus Ferrandus Gironus, eques Melitenſis, qui gratias Regi ageret de operâ Belgicæ pacis negotio impenſa; quale mandatum in Gallia Toletanus quoque habuit. Interim ſedulò laborari ad conciliandas partes, & legatis ſuis mandarant Fœderati, refingerent propoſita capita, & viderent, ſi quid in verbis ſine Reip. fraude mutari poſſet, vti regij legati Antuerpiam profecturi euentum denuò tentarent, & explorarent, an vel iſtoc modo ad rem ex æquo & bono tractandam permoueri ſe Archiduces paterentur. Ac poſt multam diſceptationem illi ptofecti v. Eid. Febr. Antuerpiam aduenerunt, vbi colloquia cum Archiducum legatis habita plurima, & non paucæ difficultates objectæ; jamque in præcipiti res erat, cum ecce præter ſpem quodammodo Fortuna publica animos conjungit, decretumque fit, vti legati vtrinque ad inducias pertractandas Antuerpiæ conuenirent. & adſunt non multò pòſt à Fœderatis, quos Spinola, Mancicidorius, & Verreickius, honorificentiſſimè exceptos in ædes Fuggerorum hoſpitio deſignatas, deducunt. Conuentum illic aliquoties fuit, & paucis poſt diebus XII. annorum conſtitutæ induciæ, certis legibus, quas Rex, Archiduces, & Fœderati ratas ſe habere per literas teſta-

tum facerent; quas Archiduces quidem & Fœderati intra IV. diem, Rex verò intra III. menſem formâ ſolenni exhiberet. Idque cum Archiduces & Fœderati feciſſent, tum illæ promulgarentur. Atque ita terminatum bellum eſt, quo aliud grauius hiſtoriæ nullæ habent. Comparemus enim, quæ omnibus ante ſeculis geſta ſunt, hoc vincet. Primas armorum laudes gens Romana vindicat, orbis totius imperio deſtinata, & diu variéque pugnauit; ſed viribus ac potentiâ æqualis ſemper hoſti, ſæpe etjam ſuperior: Fœderati contra omnibus modis longè inferiores; & quos contemnere hoſtis poterat, certè metuere non debebat, niſi quatenus oppreſſum per omne nefas populum juſta ira ac deſperatio erigit plerunque, & potentem fecit. Varia illis rerum & prœliorum fortuna, aliquando victores, ſæpe victi; ita tamen, vt virtus ipſis ſua conſtaret, & animus vetus tuendæ libertatis, quem vis nulla, nulla pericula, aut ærumnæ fregerunt. Mactæ conſtantiâ iſtâ animæ excelſæ! Deus vos ſeruauit, & virtus veſtra, ac conjuncta cum iſta externorum principum auxilia. Porrò poſitis hunc in modum armis, & aſſertá libertate, Fœderati, quibus inter reliquas virtutes prima pietas eſt, pridiè Non. Maij per imperij ſui prouincias grates Deo agendas, & ſupplicationem decreuerunt, vti ſtabilis ipſis tranquillitas iſta publica maneret, atque pace aliqua certa mox firmaretur,

inte-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

integra religione, magiſtratus auctoritate, ac prouincialium concordiá. Et meritò gratias agimus tibi, Æternum numen, nam abs te factum eſt iſtud, & viſum eſt mirabile in oculis noſtris. At vos Heroes, & Reip. hujus dij Soſpitatores, Ordines fœderati, vosque eorum legati, Guilielme Naſſoui, Walraui Brederodi, Corneli Genti, Ioannes Barneueldi, Iacobe Malderæe, Gerarde Reneſſi, Ioannes Slothi, Gelli Hillema, Abele Conderſi, ſaluete: ſaluete illuſtria nomina. Gratias vobis agit immortales patria vniuerſa, pro beneficio incomparabili, quod legetur à poſteris in tabulis Æternitatis. Vos etenim omnes in conſtituendis inducijs hisce fide ſumma laboraſtis, & negotij vniuerſi molem maximè in vos inclinatam ſuſtinuiſtis, prudentia admirabili, patientia incredibili, conſtantia ineffabili, & quam nunquam Inuidia concuſſit, aut Calumnia. Saluete iterum, Heroes præſtantiſſimi, qui odij atque gratiæ popularis pariter ſecuri, rectam virtutis viam inſiſtentes, non ſpe aut metu impelli vos poſſe oſtendiſtis; neque ante quieſcendum exiſtimaſtis, quàm quietem ipſi, poſt tot annorum bella, patriæ communi redditam videretis. Affirmo vobis, in memoriá hominum erit virtus veſtra, & tam præclara in Remp. merita nulla vnquam ætas ignorabit.

ANNI NONI
RELIQVA.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

Anni noni Reliqua.

INducijs ita conſtitutis Hagam reuerſi ſunt Fœderati cum Regum legatis, in quos vtrinque ſumma munificentia. Archiduces honorarium ſingulis miſerunt ad IXM. Philippeorum. ſed liberalitatem hanc ſupergreſſi Fœderati, & ipſis quidem legatis in aureâ ſepellectile ad Philippeorum XIIM. vxoribus eorum in Damaſceni operis mappis ac mantilibus, cæteroque panno linteo perquam tenui, ad MMD. ſcribis torques aureos, cum aureis itidem victoriatis ingentibus, famulitio reliquo XL. Philippeos viritim donârunt. Præterea etjam Fœderatorum legatis, qui hîc operam contulerant, præſtantia munera Archiduces deſtinarunt; quæ illi accipere ante allatas ex Hiſpania literas, & confirmatas à Rege inducias, gloria ſua indignum exiſtimantes, vt contemptorem diuitiarum animum oſtenderent, ſepoſuerunt tantiſper, ærario publico mox illaturi, ſi confirmationem Philippus detrectaſſet. Inde Naſſauiorum beneficia in memoriam reuocant, atque ad ea compenſanda animum conuertunt, vt famam gratitudinis illuſtrem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

poſteritati traderent. Itaque inter Guilielmi Auriaci liberos diſtributa hereditate, Philippum Vraniæ hæredem IX M. florenorum onere liberant, quos in ſorores conſanguineas dotis vicem extendere quotannus tenebatur. Comitatum quoque Aloſtanum, Abbatiasque Affligemenſem ac Drinenſem vendunt CCC M. bipartitè ipſi ſoluendis: inſuper bona omnia in Brabantia, Flandria, agro Luxenburgenſi, Burgundiaque, ac Gallia poſſidenda aſſignant, & cum his Vraniæ principatum, eâ tamen lege, ne quid eorum aut oneraret, aut à domo Naſſouio alienaret. Adhæc honorarium extra ordinem addunt florenos XXV M. Mauritio decernunt Veriam, Clundertam, Moërdicam, Leccam, Polanam, Grauiam, agrumque Cuchenſem, & post Philippi mortem, Comitatum Viandenſem, ac reliqua in tractu Luxenburgenſi bona, cum nomine Præfecti Generalis. Henrico-Friderico Gertrudibergam tribuunt, cum vtraque Sualuâ, & piſcinis. Ad hæc, cum leuando ærario ſtipendia paſſim minuerentur, meritorum inſignium cauſſâ vtrique auxerunt; quemadmodum etjam Ludouicæ Coligniæ, Guilielmi Auriaci viduæ, & Guilielmo-Ludouico Naſſouio, Friſiæ Præfecto. Poſthæc Remp. ordinare inſtituunt, & poſt Gallicum fœdus, agere Britannicum nunc quoque cœpe-

pe-

perunt, tentatum anteà, ſed nullo effectu, ob cauſas, quas ſupra commemoraui. Tandem igitur & illud ſancitum eſt, his legibus, Vt mercatores, quibus à fortunâ experiendâ peculiare nomen eſt, præter vetera ac noua priuilegia, pannos & lanificia cætera Belgio inferre ſoli jus haberent, excluſis Belgis, ac Britannis, qui extra hanc ſocietatem: à quibus ſi quid inferretur, rem fiſci fore, & magiſtratum loci jus adjuturum. Contractus priores, cum Elizabethâ & Iacobo initi, porrò obtinerent, niſi ſi quid in præſens derogaretur. Rex etiam ad pacem operam conferret, & conſtitutam defenderet aduerſus quoſcunque Principes vim conaturos, eamque in rem ſuppeditaret naues bellicas inſtructas XX. pedites VI M. equites CCCC. ſuis impenſis, quas reſtituerent Fœderati quinto poſt bellum finitum anno. Præſtaret autem auxilium tertio menſe, poſt quam is, qui pacem violaſſet, damna reparare monitus eſſet; niſi ſi manifeſta vis foret, & aut loca aliqua caperentur, nauesque detinerentur, aut excurſiones publicâ auctoritate fierent. tum, ob moræ periculum, maturaret, & ſtatim præſtaret. Viciſſim, ſi quis bellum Regi inferret, itidem ſuppetias Fœderati mitterent, naues bellicas inſtructas XX. pedites IV M. equites CCC. ſtipendio ac conditione pari. vtrique porrò auxilijs pro arbitrio vterentur, ſed ſine mittentis conſenſu neu-

tri cum hoſte paciſci poſſent. Iſte autem contractus, niſi factis inducijs, non valeret; neque fœderi Gallicano quicquam derogaret. quod ad pecuniam Regi debitam, quæ florenorum octuagies ſemel centena millia excederet, de eâ ſtatutum, vti Londini biennio à pace ſoluerentur ſingulis ſemeſtribus CCC M. quamdiu pax eſſet: quod ſi induciæ tantum fierent, tunc minueretur ſumma & CCM. penderentur. His peractis domum diſcedunt legati, operæ præclari. & ſtatim auctoramento ſolui miles à Fœderatis cœpit, ac dimitti plurimi, ſignáque ad L. aut LX. capita reduci. Idem Archiducibus facere viſum, ſed difficiliore euentu, ob ſtipendia non ſoluta, multis ad turbandum pronis, quibus opportunè Spinola occurrit, exhibito triente. Sanè ingens ærarij anguſtia erat, & debebantur adhuc octuagies centena millia. Itaque in Hiſpaniam ablegatur, qui Iſabellæ à confeſſionibus, negotium pecuniarium curaturus. Ordines quoque Brabantiæ, Bruxellis congregati, multa in hanc rem conceſſerunt, &, auri pretio additâ viceſimâ, vti à prædonibus tuti eſſent, arma agricolis permiſerunt, eorumque interfectoribus præmia poſuerunt. quin etiam Hiſpanos licentius vagantes intrà præſidia redegerunt. Dum hæc fiunt, trimeſtre elabitur, inducijs à Philippo confirmandis ſuprema tempeſtas; cujus rei expectatio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

ctatio cum animos ſuſpenderet, extremo Iulio literæ adueniunt, quæ rata habere omnia Regem teſtarentur. Has in Hollandiam Verreickius detulit, atque ita demum certas ſe inducias habere Belgium credidit. Obortæ tamen difficultates nonnullæ, commerciorum ratione nondũ conſtitutâ, quę fluminib. cæteriſque aquis nauigarent, interclufis adhuc oſtijs, & incertis vectigalibus, omnibus in rem ſuam intentis. Archiduces Flandrique emporium conſtituere Dunkercæ volebant, aut Oſtendæ, quæ vtraque, propter adjacentem Oceanum, peridonea mercaturæ. Contra Antuerpiani in priſtinum ſtatum commercia ſua, nimis jam detrita, reducere ſatagebant. quibus obſtare Zelandi, hoc vrgentes, vt mari aduectæ merces nauem mutarent, & vectigalia minuerentur tantum, non tollerentur Præterea de hereditatibus reſtituendis vtrinque querelæ, quas ægrè poſſeſſores amitterent. His omnibus quamprimum componendis legati exſpectabantur. Fœderati verò, qui jam ab anno CIↃ. IↃ.LXXXI. excidiſſe jure ſuo Philippum II. edicto promulgato pronuntiarant, firmatâ per inducias auctoritate, vti ſupremi magiſtratus jus vindicarent, ad confœderatos Reges legatos deſtinarunt, cum anteà, quos Agentes vocant, mittere tantum ſolerent. & cum in Britannia quidem jam ante quin-

quennium Natali Caronio Schonewallio hunc tituli honorem decreuiſſent, renouari tunc eundem, & in Gallijs quoque Franciſco Aerſſennio decerni, è Reip. dignitate exiſtimarunt. quin etjam ad Venetos Cornelium vander Mylium ablegant, Mauritij Conſiliarium & Academiæ Lugdunenſis Batauæ Curatorem, qui ſalutato prius Galliarum Rege, communicatoque conſilio, equeſtri ab eo dignitate auctus, ab ijs, ad quos mittebatur, eo honore exceptus eſt, quo alij ſupremorum principum legati ſolerent; miſſusque viciſſim à Venetis eſt Thomas Contarenus, qui & felicitatem publicam gratularetur, & amicitiam mutuam firmaret. Inde de piſcium capturá cura fuit; cumque cauiſſet Britannus, ne quis extraneus in Oceano Britannico, ſiue Hibernico, inſulisve adjacentibus, ſine veniâ Londini aut Edimburgi petendâ, piſcatum exerceret, eaque res ipſos maximè tangeret, piſcatoribus ſuis, impoſitâ modeſtiæ obſeruantiâ, tutelam addixerunt. Speciatim etjã Hollandiæ ac Weſtfriſiæ Ordines hanc curam ſuam fecerunt, veteraque edicta bello neglecta renouantes vetuerunt, ne piſces nimis exigui, anatum aut porcorum alimenta, caperentur; neu quibusdam locis ante præſtitutum tempus piſcatio incœptaretur, & vti retibus menſura eſſet: deinde, quia in Moſa, Ya, fretoque Mar-

ſaco

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

ſaco magna phocarum graſſans copia adnatantes è mari piſces interciperet, earum capturæ præmium daretur. Prouinciarum præfecti ad limitem hic illic inſpiciendum proficiſcuntur, & colluſtratis in Zelandiâ munitionibus, ampliandam ibi Fliſſingam, portumq; qui centum aliquot naues caperet, faciendum curant. Inde in Caſſandriam trajiciunt, Flandriæ inſulam, nuper armis ſubactam, & Sluſæ, Iſendicæ, atque Ardenburgi munitiones ordinant. Idem in Brabantiâ faciunt, & ad Scaldim flumen Lilloum extendunt. Interim Archiduces ærarij inopia angebat, & in Friſiâ turbabat miles, Linganique ac Salij Guilielmo Verdugio tribuno vincula injecerant, equiteſque cc. motum coërcere miſſos, cecîderunt, Grollanos jam ad eadem audenda impulſuri, niſi Pompejus Iuſtinianus, vrbem paullò ante cum ſuis aliquot cohortibus ingreſſus, compeſcuiſſet. Is exhibito ſtipendio, paucorum ſupplicio terruiſſe reliquos contentus, partem exauctorauit, partem per præſidia ſeparatos diſtribuit. Hoc tempore Fœderatorum arma, imperatâ per Belgium quiete, in Africam nauigarunt. Illic inter Muleios fratres bellum exarſerat, quibus nota tunc Fœderatorum potentia erat, ac grata amicitia, ex quo capta Sluſa, triremibuſque aliquot Hiſpanicis in poteſtatem redactis, CL. Turcæ pariter atque Africani, reſti-

tuta libertate, Muleio Bufferoſio Regi dono miſſi eſſent. Tetuani, quod in freti Gaditani ora oppidum eſt, arma ſumebant ciues contra Muleium Shecum Feſſæ regem, & præſidium à Muleio Saidano Marocano ſubmitti poſtulabant aliquot cccc ipſius fidei ſe ſuaque commiſſuri. ſed cum niſi mari iter non pateret, iſque nauibus deſtitueretur, res Mauritio per literas indicatur; atque ad nuntium à Fœderatis binæ naues cum Wolpharto Hermanno deſtinantur. is claſſem antea duxerat in Indiam Orientalem, & quamuis maximè profectionem maturaret, menſe demum Majo vix appulit, cum jam tum, hoſte victo, rerum Saidanus potiretur. Dederat Wolpharto Mauritius equas præſtantes IV. Saidano donandas, qui auxilia & munus accepit, animique grati teſſeram per eundem equos Africanos aliquot remiſit, adjuncto ad Fœderatos legato, Alcaido Benbichiero. Ille mandatum habebat, vti amicitiam, ac commerciorum libertatem ipſis offerret, qui paria fecerunt, & in ſuis prouincijs eadem Saidano fore promiſerunt, ſi modo oblatio certa eſſet. Alia quoque ſecretò agere juſſus erat, ſed quia hîc conjuncta Hiſpani offenſa, cum quo conſtitutæ tunc induciæ, intempeſtiuum ſermonem admittere non placuit. Præterea etjam ſuppetias petebat, naues bellicas VIII. aut X. cum duobus tribus

militum

militum millibus. ſed rejectus, quia prioris beneficij exigua fuerat gratia, hoc tantum obtinuit, vti militem conſcribere, aut claſſem parare, & quæ cætera bello neceſſaria, non ſecus atque reliquis Orbis Chriſtiani principibus, ære ſuo ipſi liceret. Sic dimiſſus, inſtructá jam ad reuehendum naue, cum afferretur ex Africa nuntius, Muleium Abdalam cum Bufferoſio patruo, à montanis adjutum, Feſſam vrbem occupaſſe, exercitumque obuium profligaſſe, rerum mutationem veritus petijt, vt prius in Africam mitterent exploratum, quo loco Regis ſui res eſſent. Verùm reſpondere Fœderati, videri ipſis, vt profectionem quamprimum expediret, in finibus melius, & ſine periculo, de rerum ſtatu cogniturus, exſpectare illic tantiſper juſſo ductore. Atque ita diſceſſit. Archiduces res ſuas variè firmatas cupientes, inprimis ærarij onera, quæ antea dixi, minuere quærebant; & in eam rem dimiſſæ luſoriæ, quæ in Scaldi, aut alibi; exauctoratus item miles, qui Cæſari operam nauaret in bello Iuliacenſi. quin & exilium indictum ijs, qui turbas paullò ante dederant, etſi facta multis mox pœnæ gratia, prout opibus quisque aut amicitia valeret. Syluæ ducis, quæ vrbs é quatuor Brabantiæ primarijs vna, ad cæterum præſidium additi milites M. quibus cum hoſpitia ciues negarent, vbi ſuperari ſe ab ijs numero

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

viderent, & ſtipendia promitterentur ad Hollandiæ morem, ex territorij ſui tributo ſoluenda, tandem acquieuerunt; ad ſecuritatem publicam, arce muniendam eſſe. Porrò vt Britanniæ Regem veluti inſigni aliquo beneficio ſibi obſtringerent, quod variè hactenus diſtulerant, Balduino, è S.I. presbytero, & Hugoni Oweno, conjurationis nuperæ reis, Belgio ſuo interdicunt. Poſtularat aliquoties iſte rex, vti regni ſui judicio ſiſtere vtrunque vellent ad cauſam dicendam, eaque cognita remittendam promiſerat, ac ſupplicij poteſtatem penes ipſos futuram. Sed illi, metu fortaſſe, ne qui præter exſpectationem conſcij proderentur, id pernegarunt. In Friſiâ Orientali adhuc perturbatæ res erant, & Hagam Enno miſerat rogatum Fœderatos, vt cum legato Britannico aliquam concordiæ regulam præſcriberent. Eâ de causâ Embdanis bis, terve ſcripſerant Fœderati; vt, componendo ſemel negotio, cum plenâ poteſtate quosdam mitterent. ſed reſpondere illi, nullam ſe concordiæ mentionem vltra admiſſuros, niſi ciuium ſuorum damna Enno ſarciret, quæque porrò ſtatuerentur rata fore caueret, interea Hagienſi tractatu ſtaturos. Accuſabat grauiter Embdanos Enno, & in Britanniam Thomam Frantzium miſerat, qui de contumeliâ conquereretur. proſcriptum ſe ab ijs, & propoſitum quoque interfectu-

fecturo præmium. quin & filium per inſidias eripere conatos, & Geneuam abducere, vrbis illius religione imbuendum. Rex vera commemorari putans, ad Winwodum legatum ſuum, & Fœderatos quoque literas dedit; quibus petebat, vti componendo diſſidio, & comprimendæ Embdanorum licentiæ, operam darent. Re intellectâ, ſeriò ſe per Altingum excuſare Embdani, & tam manifeſtæ calumniæ fidem deprecari, quibus nunquam in mentem aliquid tale veniſſet; enixéque poſtulare, vt Hagienſis tractatus impleretur. ſed dum aliquamdiu differtur negotium, vrgente Winwodo, tandem Hagam conuocare partes placuit, quæ ſine plená poteſtate cum veniſſent, remiſſę ſunt. Interim Aurici conuentum Enno indixerat, quod contra priuilegia fieri obtendebant Embdani, quæ in vrbibus muro circumdatis comitia haberi vetarent. itaque, vt impedirent, per milites aliquot mandata vbique affigunt, quibus facti injuriam repræſentarent. illi vbi Auricum veniſſent, amicè cum ijs agere, qui ab Ennonis partibus erant, ſatagebant, vrbem ipſam aperire parati, ſed non arcem. dumque tractatur negotium, confuſius irrumpens miles, vltrò fortaſſis ſatis multa auſurus, exploſis ab arce ſclopis irritatior, vrbem pariter atque arcem oppreſſit, ac diripuit, quibusdam captis, inter quos Kniphuſius, Ha-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

nius, & Wiarda. Poſthæc Grietam quoque inuaſerunt, ſed illic, redigere in commentarium bona contenti præda abſtinuerunt. Hoc graſſationis exemplum damnarunt Embdani, illicoque & dimiſerunt captiuos, & bona, quę reſtarent, reddiderunt, cæterorum autem pretium æſtimarunt. Eadem indignatio Fœderatorum fuit, qui direpta reſtituere juſſerunt, ac è graſſatoribus nonnullos ſupplicio affecerunt. Deinde Hagam ab Ennone venerunt, Kniphuſius & Wiarda, diſſidij totius arbitrium Fœderatis permittentes, quietis publicę causá oppida omnia arcesq́ue tradere ipſis parati. In Brabantia Archiduces religioni majorum metuentes ab induciarum licentia, extremo Decembri publicè edicunt; quicunque extranei loca illa frequentarent, quietè & ſine ſcandalo ſeſe gererent, ac de Rep. aut Eccleſia diſputationes, pſalmodiasq́ue illicitas omitterent, in templis, aut vicis, pari cum ſubditis ſacrorum reuerentiâ agerent. quibus hoc graue, ij emanerent, aut ſecederent, & prudenti modeſtia offenſam declinarent. quod ſi domicilium transferre illuc aliqui vellent, è quocunque tandem loco, omnes priſco ritu, & cæteris populi legibus tenerentur. Eadem in Flandria cura fuit, & ibi quoque prohibitum anno ſequenti, IV. Kal. Febr. ne qui illic libelli, aut rhytmi, canticave inferrentur, pietati loci

con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

contraria; ſtatutumque, vt merces peregrinæ inquirerentur, ne permiſceri his poſſent. Fœderati, quò gratiores induciæ ſubditis eſſent, in ipſo felicioris temporis principio, de minuendis quoque oneribus, & ſubleuandâ Rep. cogitabant, ſed hoc conſilium euerterunt turbæ in finitimis Gugernis, quæ ipſos etjam implicuerunt, exiſtimantes, hoc latus, per quod petebantur, diligenter communiri cauſam publicam eſſe. Deceſſerat illic menſe Martio dux Ioannes-Guilielmus, bis contracto matrimonio improles, & incerta ſucceſſio erat. Itaque ex ſororibus duabus nepotes, Marchio Brandeburgicus, ac Palatinus Neuburgenſis, hereditatem occupant, ſimul geſturi, dum res judicaretur. contendere cum ijs Saxo, Niuernius, ac Marcanus; & jus ſuum ſinguli allegare. etjam Cæſar, arbitrium litis ad ſe pertinere, eâque pendente ſuam poſſeſſionem eſſe, ad quam vindicandam Leopoldum Auſtriacum miſit. Is feſtinato itinere vbi Iuliacum venit deſinente Iulio, illicò ad rem armis gerendam animum adjecit, ac comparato milite, & quicquid belli neceſſitas requireret, cum defenſionem Principes pararent, edicto cauit, ne quis ſub ipſis ſtipendia faceret, néue obſequij fidem præſtaret, aut tributum vllum penderet. Ad Fœderatos quoque Adolphum Einateſium amandat, qui perſuaderet, nullum hîc priua-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

tum commodum ſpectare Cæſarem, & jus vnicuique ſuum ſaluum velle;de quo quamdiu minus conſtaret,ad ipſum, veluti ſupremum feudi dominum, deuolutâ adminiſtratione,illæſis priuilegijs, ac liberâ religione, pacem illic publicam ſartam tectam præſtiturum eſſe. Porrò deprecaretur,ne auxilij ſpe animos alijs erigerent aduerſus Cæſarem, ſupremum in orbe Chriſtiano Magiſtratum;de cujus mandatis, vt diſputare crimen eſſet, ita ijs non parere multò magis. quamobrem conſulerent in publicum, & auerterent manifeſtam temporum calamitatem, quam contumacia partium, ab ipſis adjuta, hisce prouincijs minaretur. Ad hæc illi reſpondent, Optaſſe ſe ſemper, vti iſtarum terrarum principatus ad legitimum heredem ſine turbis perueniret, ideoque ſimul defuncti ducis mors nuntiata eſſet, in literis ad Senatum, & Principes, quorũ ea res intererat, pacis ac concordiæ auctores fuiſſe; lætatosque magnopere, poſtquàm conueniſſe inter ſe, de adminiſtratione Brandeburgicum ac Neoburgenſem ex ipſorum legatis intellexiſſent, & hanc illis felicitatem gratulatos eſſe, eique ſtabiliendæ operam atque auxilium promiſiſſe. qui cum ſanctam ſe majeſtatem Cæſaris habere declaraſſent, & competitoribus quibusvis ex æquo ac bono velle ſatisfacere;tam certo ipſorum jure, quod etjam binis Comi-

mi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

mitijs, Teutoburgi atq; Duſſeldorpij habitis, prouinciarum ordines comprobaſſent, mirari ſe vehementer, cur aut improbet hæc Cæſar, aut ipſe huc aduenerit, imperij tranquillitatem non leniter perturbaturus; cum defuturi proculdubio non eſſent, qni tantorum principum legitimam ſucceſſionem forti manu aſſererent. confidere tamẽ cognitâ causâ, facile Cæſarem ipſumq; ſententiam mutaturos. Etiam Archiduces hæc res ſollicitos habuit, qui Fœderatorum potentiam, à ſe alias magnam firmamq; augeri aut fulciri per iſtos vicinos nolebant; quapropter omninò id nitebantur, vt Cæſaris arbitrio negotium uniuerſum permitteretur, qui tantiſper jus diceret. & legato in Gallias Richardoto, auctoritatem quoque Regis, quo illi niti potiſſimum videbantur, implorabant. ſed cum fruſtra laborarent, clanculum arma Leopoldo ſubminiſtrant, & militem auctoramento ſoluto, quem ipſe legeret. Idem Principibus Fœderati faciunt; & in apertum tandem bellum res erupit, cui finiendo miſſus cum copijs Mauritius anno ſequenti; adjutantibus Gallis, expugnata intrà paucas ſeptimanas ipſa belli ſede Iuliaco, vrbe atque arce munitiſſima, pacem incolis, Principibus tranquillam hereditatem, Fœderatis tutam Remp. dedit.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

ERRATA.

PAg. 3. lin. 14. certiſſimam. p. 4. l. vlt. aſpernaretur. p. 5. l. 20. poſt *Maio*, adde, *anni* CIↃ. IↃ. C. VI. p. 9. l. 20. attulit. p. 17. l. 10. cæteram. p. 20. l. 14. libratis. p. 22. l. 18. quod vbi factum, receſſerunt. Idem Fœderati fecerunt, vt per, &c. p. 24. l. 2. fidem. l. 24. ineundâ. p. 35. l. 19. aduectæ. l. 20. potentia. p. 40. l. 23. promulgaretur. p. 50. l. 23. aliquantum. p. 55. l. 26. diſſidio. p. 57. l. 10. maturarent. p. 64. l. 23. Itaque. p. 65. l. 15. Sidleniſcius. p. 68. l. 24. annorum. p. 70. l. 15. facit. p. 74. l. 4. expendere quotannis. l. 7. bipartitò. l. 12. Naſſouiâ. p. 78. l. 3. Aerſſenio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 K 12